

KESKNÄDAL

Ilmub aastast
1999

Hind 0,58 €

ISSN 1406-9083

Nr 49/50 (778/779) 21. detsember 2011

RAHVA POLIITIKALEHT

Uusaastasoo: positiivsust ja optimismi!

LÄBILÖÖGIAASTA:

Veebruaris 2011 toimusid Tallinnas Saku suurhallis võitluskunsti IV maailmamängud, mille peakorraldajaks oli Mihhail Kõlvart. Ta suutis mängud muuta külastajatele suurepäraseks elamuseks, ning tagatipuks kogus seni avalikkusele tundmatu sportlane Riigikogu valimistel 1037 häält. Praegu on ta Tallinna haridus-, kultuuri- ja spordiala abilinnapea. Ta on mööduval aastal saanud tuntuks kogu Eestis.

Maailmamängude avatseremooniasse kuulusid peadpöörivad hüpped, esemete purustamine, eksootilised tantsud, trummi- ja tulešõu. Samasuguseks energiamõlluks võiks hinnata kaduvat aastat Keskerakonna jaoks. Ülespuhutud „kirikurahaskandaal“ Riigikogu valimistel ja riigipea eemaldumine demokraatiast sellega seoses, terve südasuve kestnud meedia turmtuli mõjutamaks erakonna kongressi ja esimehe valimist, konkurenterakondade varjamatu mõju mõnede keskerakondlaste käitumisele ja Keski poliitilise tegevuse halvamine nende poolt – need on vaid üksikud näited, mil moel püüti 20-aastaseks saanud erakonda Rahvaliidu kombel Eesti poliitikast kõrvaldada. Kuid parempoolsete korraldatud skandaalides karastunud Keskerakond osutus kõvemaks vastaseks. Nüüd kõigub valitusliit ise – IRL-i häbi ei suuda pehmenendada ükski jõuluvana.

JOONISTUS: JUHAN RODRIK

Telli KESKNÄDAL!

Loe, mis elus tegelikult toimub!

2012. aasta 12 kuuks KESKNÄDAL soodsalt:
üks aastatellimus vaid **20** eurot (tavahind 27 eurot)

Kampaania 16. november – 31. detsember 2011
kehtib ainult aastatellimuse kohta.

Helista **617 77 17** või www.tellimine.ee
või tellimine@expresspost.ee

Tee
heategu!

Märka enda kõrval inimest, kes huvitub
rahva poliitikalehest ja telli KESKNÄDAL
sõbrale, tuttavale, vanematele jõuluingituseks!

Mida progressiivsem maksustamine, seda õnnelikum rahvas

Ajalehes *Helsingin Sanomat* ilmus kirjutis, mis rajaneb 2007. aastal Gallupi poolt läbi viidud küsitlusele 54 riigis. Küsitlusest järeldub, et astmelise tulumaksuga maades on inimesed õnnelikumad kui nendes riikides, kus tulumaks on kõigil ühesugune. Kesknädal vahendab selle kirjutise oma lugejatele.

Kui riigis on rahvas õnnelik, kuulub osa sellest õnnest maksuametile. Värske uuring osutab, et progressiivne ehk astmeline tulumaks lisab rahvastele õnnetunnet.

Progressiivse maksustamise all mõeldakse süsteemi, kus maksuaste tõuseb koos maksustatava summaga, nii et kõrgema tulutasemega maksjail on kõrgem maksuprotsent kui madalapalgalistel.

Kanada ja USA ülikoolide ühisuuring

Kanada ja USA ülikoolide poolt ühiselt teostatud uuringus kasutati ära Gallupi 2007. aastal 54 riigist kogutud materjali. Küsitlusele vastas siis ligi 60 tuhat isikut.

Vabatahtlikud vastasid küsimustele selle kohta, kui rahul nad on üldise elukvaliteediga ja kas neil oli positiivseid kogemusi, näiteks kas neile naerati ja kas nad tundsid ennast väärtustatuna või olid nende kogemused peamiselt masendavad. Lisaks sellele küsiti vabatahtlikelt, kui rahul nad olid niisuguste avalike teenustega nagu kooliharidus ja puhastus.

Seos astmelise maksustamisega selgitati välja, võrreldes vahet kõrgeima ja madalaima maksuastme vahel. Taustategurid nagu perekonna suu-

rus ja sotsiaalabi kättesaadavus võeti arvesse lõppanalüüsis.

Avalikud teenused tähtsad

Tulemused osutasid selgele seosele astmelise maksustamise ja rahva õnnetunde vahel.

„Mida progressiivsem maksustamine, seda õnnelikum rahvas,“ võttis uuringu kokku seda juhtinud psühholoog Shigeiro Oishi Virginia ülikoolist. Astmelise maksustamisega riikides olid inimesed rohkem rahul üldise elukvaliteediga ja neil oli iga päev rohkem positiivseid kogemusi. Oishi sõnul võib suurt osa õnnelikkusest seostada inimeste rahuloluga selliste avalike teenustega nagu liiklusolud ja haridussüsteem. Üllatav on aga tõik, et sellel, kui palju raha riigid panid neisse teenustesse, oli hoopis negatiivne mõju rahva õnnetundesse. Oishi avaldas arvamust, et kummaline tulemus võib osutada sellele, et avalikesse teenustesse paigutatud raha hulk üldse ei pruugi tagada nende teenuste tõhusust.

Jani Kaaro

(Uurimus avaldati sarjas *Psychological Science*)

Juhtkiri

Aitäh, inimesed!

TOIVO TOOTSEN
kirjamees

Legendaarne Hardi Tiidus, keda tema põhjalike teadmiste pärast kut-
suti ka austavalt „Vana Hõbe“, tavatses kohtumisel ütelda: „Tere,
inimene!“ See oli tema tunnustus. Kas saab veel midagi paremat öelda,
kui et – see on INIMLIK? Küllap siit tuleb ka komme leida ja austada
Aasta Inimesi.

Ka minul on omad aasta inimesed, kes väärivad takkajärele tänu. Need
on mu koduse Võrumaa inimesed.

TIINA Sarust tuleb meelde esimesena. Uskumatu töövõime ja andu-
musega tegutses! Enne Riigikogu valimisi käis ta läbi vähemalt sajast
perest, jagas Keskerakonna valimismaterjale, selgitas seisukohti. Tiinal
pole autot, kõik käigud suures vallas tegi jala. Külmetas, sai kopsu-
põletiku, aga kas meil õnnestus teda manitseda hoogo maha võtma?
Kus sa sellega! Ja kui just sel ajal said vallas inimesed tulekahju läbi
kannata, oli Tiina see, kes neile abi andmist korraldas.

KOIT, kes on lihahaike ja liikumisvõimetu, elab Võrus. Jalad ei liigu,
aga mõte töötab vilkalt. Arvuti on tema aken maailma ja töövahend,
nagu ka telefon. Koit on peensusteni kursis Võru puuetega inimeste
muredega ja püüab aidata neid jõudumööda lahendada. Toob proble-
emid ajakirjanike ette, selgitab olukordi rahvasaadikutele, kaitseb
kiusatusid ning nõuab õigust ja õiglust. Mõnikord õnnestubki, ja need
on Koidule õnnepäevad! Koit näitab, et inimeste heaks saab midagi
teha isegi voodisse aheldatuna.

VÄINO on läbi raskuste ja kriiside suutnud käigus hoida oma jalatsi-
vabriku, mis annab Võrus tööd kümnetele inimestele. Veel suurem on
ta ühiskondlik töö. Saaluse elanikuna võitleb ta tulisel Haanja loodus-
pargi elanike õiguse eest oma maad ja metsa kasutada; püüab arendada
turismialu; tasakaaluka ja targa mehena suudab selgitada kohalikele
inimesele ka keerulisi majandus- ja poliitika probleeme. Ta leiab ka
erakonda uusi erksalt mõtlevald inimesi.

KARIN on Rõuge omamoodi maskott, tuntud juba terves Eestis kui
kõige pikaajalise tegevsporlane ja mitmekümneks aastane veterani
maailmameister suusatamises. Aga veel rohkem hinnatakse Rõuges
seda, et Karin on pika elu jooksul ujuma õpetanud sadu kohalikke lapsi,
õhutanud neid sportima ja toonud nad rahvatantsu juurde. Karin on
ehgas nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Igal kohtumisel tuleb ka minul talle
aru anda, miks Keskerakond tegi nii või teisiti, mida toob kaasa üks või
teine seadusemuudatus, mida teha, et elu Eestis inimlikumaks muu-
tuks.

NADESTA Võrust on mu koolikaaslane töölisnoorte keskkoolist ja
juba aastaid mõttekaaslane erakonnas. Nadesta on kursis päevasünd-
muste ja poliitikaaluga. Loeb läbi lehed, kuulab raadiost ja vaatab
telerist arutelusaateid ja helistab siis ning teatab oma arvamuse.
Põhjendatud ja loogiline. Rahvapoliitika – nii vist võiks teda nimetada.
Nadesta on hinnatud, aga ka kardetud – ta ei hoiä oma arvamust vaka
all: kui on midagi kritiseerida, siis ka kritiseerib, teravalt ja täpselt. Ja
kui kiidab, siis südamest!

Need inimesed pole seatud pingeritta. Sest Keskerakonnas on selliseid
inimesi sadu, tegelikult juba tuhandeid! Need on inimesed, kelle kohta
käivad suurepäraselt ajakirjaniku ja poliitiku, omaaegse Rahvusliku
Keskerakonna juhi Jaan Tõnissoni sõnad:

„Sooja annavad ikka alles need, kes ise suudavad kuumaks minna.
Vähemalt suuremail silmapilkel. Kes ikka mitte ainult asja otsas ei rat-
suta, vaid ise võivad ka asjasse ära uppuda. Kes suudavad anduda.
Isegi täielikult anduda.

Kes tahab tõsiselt aru saada elust ja inimestest; nende kirgedest; nende
rõõmudest ja valudest; nende otsimistest, kannatustest, kaotustest, võit-
lustest; nende meeleheitest ja julgusest; nende kartustest ja lootustest;
nende püüetest ja tegudest; nende võitlustest, võitluse sihtidest; inimeste
paleustest ja aadetest, - sellel peab tuld jätkuma hinges. Kirge. Jõudu.
Tahtevõimu. Et alla tungida elu sügavustesse. Üles tõusta kõrgustele.
Teed leida inimese hinge salajamaisse urgastesse.”

Aitäh, meie inimesed, et olete just sellised! Ja et vaatamata kõigile
üleelamistele olete jäänud truusk Keskerakonna südamele. Tänu
teile olemegi üks tõeline RAHVAERAKOND.

nädala nupud

Mikser on sotsid auti mänginud

Ajal, kui avalikkuse tähelepanu oli koondunud Isamaa ja Res
Publica Liidu elamisloaskandaalile, juhtus midagi hoopis veel
olulisemat – Reformierakond ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond
põletasid omavahel sillad läbi, kirjutas Andres Laiapea 12. det-
sembril ajaveebis Infopartisan.

„Minu jaoks oli see ootamatu, üllatav
ning nende poolt võib-olla isegi taht-
matu, juhuslik, kuid juba pöördumatu,
sest väljaõeldud sõnu ei saa enam
tagasi võtta.“ kirjutab Laiapea.

Nimelt lükkas peaminister Andrus
Ansip ümber kõik spekulatsioonid sel-
lest, et IRL-i skandaal võiks kuidagi-
moodi olla Reformierakonna huvides.
Ansip välistas igasugused sotsidega
koalitsiooni loomise võimalused.
Solvunud sotsipartei esimees Sven Mikser (pildil) seejärel aga
omakorda sisuliselt välistas SDE volikogul 10. detsembril peetud
kõnes koostöö Reformierakonnaga.

Laiapea märgib, et Mikseri kõne sotside volikogul oli toonilt
palju kibestumust, palju teravamat teistele vastanduv kui see,
mille Edgar Savisaar pidas samal ajal Keskerakonna volikogul.
„Tegelikult on Mikser juhtinud sotsid sellega nüüd tänaseks
suuremasse isolatsiooni kui oli see, kuhu jõudis lõpuks välja
Pihl, sest tema põlgab ju ka koostööd Savisaarega,“ kirjutas
Laiapea.

Laiapea arvates on sotse tabanud ilmselgelt suurushullustus,
millega kombineerub mingisugune ebakindlus, kerge alaväär-
suskompleks, paaniline vajadus ennast tõestada.

„Kui IRL peaks nüüd ikkagi väga põhja käima või lagunema,
siis läheb asi muidugi keeruliseks, aga see Reformierakonna ja
SDE vahel sildade põletamine on minu meelest küll kõige oota-
matum ja eriskummalisem laiem poliitiline tagajärg, mida see
elamisloaskandaal on seni omanud,“ arvas Laiapea kokkuvõte-
teks.

Korruptsioonihais
Sotsiaalministeeriumis

6. detsembril Eesti Päevaleht kirjutas, et üks Justiitsministeeriumi ja
kolm Sotsiaalministeeriumi ametnikku löid n-õ põhitöö kõrvalt mit-
tetulundusühingu (MTÜ) ja said oma ministeeriumist sellele taha ka
kahe projekti rahad, kokku ligi 13 000 eurot.

Need olid Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik Kersti Puhm, laste ja perede osakonna peaspetsialist Signe Riisalo ja juhataja Anniki Tikerpuu (pildil) ning Justiitsministeeriumi nõunik Pille Teder, kes rajasis eelmise aasta augustis MTÜ Omapäi. See MTÜ asutati sujuvalt siis, kui mõlemas ministeeriumis töötati usinasti välja vägi-
valla vähendamise arengukava aastateks 2010–2014. Ehk – ametnikud löid oma MTÜ samal ajal, kui looda-
vas arengukavas joonistusi teemad välja, kui otsustati, kes millega tegelema peaks, ja kui hakati tegemisrahasid välja arvestama. Projektidele raha jagamise üle otsustajad olid MTÜ Omapäi asu-
tanute lähedased kolleegid. Eestis kehtiv korruptsioonivastane seadus aga ütleb, et ametiisikul on keelatud teha tehinguid mittetulundusühinguga, mille liige ta on, samuti ka mittetulundusühinguga, mille tegevust ta kontrollib.

Kõnealuse MTÜ töö eesmärk pidi olema saatjata ja inimkaubanduse teel Eestisse sattunud laste õiguste tagamine, ehkki lastekaitseüsteemi elluviimine on samade ametnike ülesanne ministeeriumis. Reaalselt on MTÜ siiani tegelnud vaid ühe lapsega.

Kesknädal taunib Sotsiaalministeeriumi ametnike korruptiivset tege-
vust. Arvame, et ministeeriumi kantsleri Marelle Erlenheimi lubadus
uurida MTÜ asutanud ametnikke distsiplinaarmentluses pole piisav. Reformierakonna juhitud Sotsiaalministeerium ei hakka mingil juhul Kersti Puhmi (IRL-i liige aastast 2002) ja Signe Riisalo (Reformierakonna liige aastast 1990) suhtes rakendama karme karistusi. Kogu uurimine tõenäoliselt sumsub peagi. Enda süüd mitte tunnustavad ametnikud aga jätkavad läbi MTÜ lisaks minimaalsele heatege-
vusele isiklikku kasusaamist.

Kesknored jagasid aasta tiitleid

Keskerakonna Noortekogu otsustas mööduvale aastale joone alla tõmmata ning jagas omi tiitleid. 2011. aasta parimaks ideeks on järgmisse valit-
susse noorteministri ametikoha loomine. Aasta suurim probleem on jätkuv kõrge noorte tööpuu-
dus.

Noortekogu esimees Jaanus Riibe (pildil) ütles, et teemasid, mida kesknored tänava tōstatasid, on palju ja loodetavasti debatt nende ümber järgmisel aastal jätkub. Suurim probleem aastal 2011 oli kesknored arvates tööpuudus, millega Eesti on Euroopas esirinnas. „Tundub, et probleemi lahendamiseks ei soovitagi tegelda,“ kommenteeris Riibe.

Muud kesknored jagatud aastatiitlid:

- * Aasta kesknoreks valiti Dmitri Moskovtsev.
- * Aasta poliitikuisimus: Millal taastatakse õppelaenude hüvitamine?
- * Aasta kesknored sõber: Kalle Klandorf ja Viktor Vassiljev.
- * Aasta olulisim poliititeema: uus kõrgharidusreform.
- * Aasta kesknored blogi lugeja: Valdo Randpere.
- * Aasta aktsioon: sinimustvalgete lintide jagamine 20. augustil.
- * Aasta nõudmine: Elektri hind alla!
- * Aasta uustulnuk kesknored sekka: Karine Oganeshjan.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Raplamaa omavalitsused: Eesti vajab riigireformi!

Rapla maakonna omavalitsuste esindajad levitasid 12. detsembril avalikku kirja, milles muretsuvad kriisini jõudnud Eesti riigikorraldusliku olukorra pärast.

„Oleme teinud esmase halduskorralduse alaste probleemide kaardistamise, läbi töötanud Riigikohtu 16. märtsi 2010. a lahendi nr 3-4-1-8-09, OECD hindamisraporti „Eesti ühtsena valitsemise poole” ning Riigikontrolli aruande 2010. a kohta,“ seisab kirjas. Samas järgnevad omapoolsed ettepanekud olukorra muutmiseks.

„Meie kindel seisukoht ja tahe on, et:

Eesti regionaalarengu kavandamine ja arenguks tingimuste loomine peab toimuma erinevate ministriumide, ametite ja organisatsioonide koostöös peaministri juhtimisel ja vastutusel; omavalitsuste tulemuslikuma koostöö huvides seadustatakse omavalitsuste liidud avalik-õiguslike juriidiliste isikutena; omavalitsuste otsustus- ja finantsautonoomiat peab

toetama stabiilne tulubaas, mida ei muudeta keskvalitsuse ja omavalitsuste vahel konsensus saavutamata; omavalitsustele delegeeritavate teenuste osutamine peab olema tagatud rahaliste vahenditega; omavalitsused peavad saama arendustegevuseks riigi omandis olevat maad kiirendatud korras.

Pöördujad tahavad, et meie inimeste huve, vajadusi, aateid ja ideaale kaitseksid nii omavalitsused kui ka keskvalitsus. „Inimeste kindlustunde ja Eesti tuleviku tagamiseks on vaja vastastikust mõistmist, järjepidevust, pühendumust, professionaalsust ja KOOSTÖÖD!”

„EESTI VAJAB RIIGIREFORMI!” rõhutavad allakirjutanud ning kutsuvad kolleegide arutelule kõigis esitatud küsimustes.

EESTI KESKEL: Raplamaa omavalitsusjuhid kirjutasid tõsise pöördumise, aga mis sellest muutuma hakkab? Kellele see on suunatud, kellele sellega tegelemise eest palka makstakse? Kesknädal arvab, et vähemasti lootust muutustele võib anda viimasel omavalitsusfoorumil Tallinnas esitatud ettepanek kutsuda veebruaris 2012 kokku omavalitsuste kongress. Ja seal esitada siis jõulised nõudmised meie mugavusvalitsusele. Ja kui neid nõudmisi ei täideta (nagu seni), siis näha ette ka radikaalsemaid meetmed.

Raplamaa Omavalitsuste Liidu avalikule pöördumisele on alla kirjutanud kümne Raplamaa omavalitsuse volikogu esimehed ja vallavanemad.

Avaliku kirja kohta esitas oma seisukoha Keskerakonna Omavalitsuskogu esimees Jüri Ratas.

Ratas: Võimu koondumisel valitsuse kätte jääb kannatajaks rahvas

Riigikogu aseesimees ja Keskerakonna Omavalitsuskogu esimees Jüri Ratas saatis Raplamaa Omavalitsuste Liidule vastuskirja, milles avaldab toetust nende avalikule pöördumisele, kus soovitakse avada arutelu riigireformi kavandamiseks.

Ratas tervitab Raplamaa omavalitsuste algatust ja rõhutab, et Keskerakonna Omavalitsuskogu jagab nende seisukohti kriisini jõudnud riigikorralduse suhtes.

„Eesti Linnade Liitu ja Eesti Maaomavalitsuste Liitu ei pea Vabariigi Valitsus suhtlemisel võrdväärteteks partneriteks, vaid segavateks vastasteks, kellega pole vaja arvestada,“ selgitas Ratas. „Euroopa Nõukogu Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Kongress nõudis Eesti valitsuselt omavalitsuste õiguste austamist, kuid kongressi püstitatud nõuded on valitsusel enamikus täitmata, sealhulgas ka kärbitud tulude taastamine,“ ütles Ratas.

Tema sõnul niisuguses olukorras, kus jätkub võimu tsentraliseerimine ja valitsus üha enam eemaldub kohalikest omavalitsustest, on kannatajaks Eesti rahvas.

„Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni liikmena ja Riigikogu aseesimehena toetan väga vajalikku algatust, et reformide käivitamine ja läbiviimine teoks saaks. Kutsun ka teisi omavalitsusliite algatust toetama,“ lõpetas Ratas. **Kn**

Süsta sadam Eesti Mereakadeemiale

Vaatsin ETV-st uudiseid, kus mitmel korral näidati Hundipea sadamat ja Miinisadamat, mida külastasid kaitseminister Mart Laar ja majandusminister Juhan Parts. Jutt käis sellest, kuidas tulevikus koondada ühte riigisadamasse mereväe ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) laevad ja kaldabaasid.

Kaitseminister Mart Laar on kinnitanud, et ühtse infrastruktuuri arendamine säästaks maksumaksja raha. Olen kaitseministriiga täielikult nõus, olles teeninud nii mereväes kui ka veidi aega Süsta tänava piirivalvesadamal. Miinisadama saaks täielikult korda, kui NATO annaks raha ja Eesti riik oma vahenditega aitaks.

Kopli lahes asuv Süsta sadam, mis kuulub PPA-le, jääks sel juhul vabaks. Selle sadama võiks anda Eesti Mereakadeemiale. Kaitseministriumi, PPA, Majandusministriumi ning Haridus- ja Teadusministriumi koostöös võiks aga välja ehitada suure merepäästkeskuse, kus Mereakadeemia kadetid ja teised meremehed saavad läbida kursusi ning tutvuda kaasaegse merepäästetehnikaga ja päästevahenditega, lae-

vadel kasutatavate tulekustutusvõtetega jne, läbida merelepääsuks vajalikud kursused. Muidugi ei ole Mereakadeemia sellise merepäästkeskuse ülalpidamiseks praegu rahalisi vahendeid ja seda ei saa üksi otsustada ka Eesti Mereakadeemia rektor, kuid Vabariigi Valitsus peab appi tulema, sest väljaõpet vajavad kõik merendusvaldkonnad (merevägi, reisilaevad, kaubalaevad, kalalaevad, PPA, väikelaevajuhid jne).

Küsimus tuleks lahendada kiiremas korras ja otsus vastu võtta – Eesti merendus ootab selles osas igakülget abi just Vabariigi Valitsuselt.

Heino Tohver
Eesti Meremeeste Liidu vanem

Tallinn võttis vastu uue aasta eelarve

43 poolt- ja 15 vastuhäälega võttis Tallinna volikogu vastu linna eelarve 2012. aastaks. Eelarve kogumaht suurenes eelnõu lugemisel enam kui miljoni euro võrra, nii et selle tuludekulude kogumahuks sai lõpuks 475,2 miljonit eurot.

Kolmandal lugemisel suurenes eelarve veel 40 000 euro võrra, sest volikogu toetas nelja muudatusettepanekut, sh kaht sotsiaaldemokraatidelt.

Kasv tuleb praktiliselt kõigis valdkondades, ennekõike on see linnapea Edgar Savisaare sõnul märgatav teeremondil ja lasteadeade rahastamises – tänavate heakorrale eraldatav summa kasvab 10 miljoni euro ja alusharidusele 6,5 miljoni euro võrra. Uuest õppeaastast avatakse 16 uut lasteaiarühma, kaks lasteaiahoonet ja kaks koolimaja renoveeritakse tervikuna. Kokku on investeeringuid eelarves ligi viiendiku võrra rohkem kui käesoleval aastal.

Samuti suureneb toetus lauluväljaku, loomaia, botaanikaiaja ja Tallinna Filharmooniategevusele ning sporditoetus 4-19aastastele harrastajatele. Välisrahastuse toel ja linna osalusel valmib tuleval aastal Pirita spordihoone, kus on tingimused tervise-, harrastus- ja võistlussportlastele.

Toetusteks abivajajatele on kavandatud kokku üle kümne miljoni euro, mis lubab jätkata erinevate toetuste maksmist lastele, eakatele ja puuetega inimestele. Suurenevad summad transporditeenuste osutamiseks puuetega inimestele ja eakate eluasemete kohandamiseks. Jätkub toimetulekuraskustes perede laste toitlustamine päevakeskustes ning lastekodulaste toetamine, valmivad kaks lastekodulaste peremaja. Lasnamäe linnaosaavalitsuse juurde luuakse kaks lastekaitsepspetsialisti ametikohta.

Ester Šank
Tallinna linnavolikogu avalike suhete nõunik

Õpipoiss Vakra kodanikuühenduse liidriks

Kodanikupäeva valguses novembri lõpus kutsusid Tallinna linnaosa vanemad oma linnaosa aktiivsete seltside, mittetulundusühingute ja sihtasutuste 120 juhti või eestvedajat raekotta vastuvõtule. Tore oli näha palju särasilmseid ja tegusaid inimesi, kes hoolivad oma elukeskkonnast. Tihti on just nemad need inimesed, kes märkavad kohaliku tasandi muresid ja pakuvad välja omapoolseid lahendusi, lüües kaasa oma ressursidega.

ERKI KORP
Tallinna Nõmme linnaosa vanem, Keskerakond

Kahjuks ei näe ma Nõmmel meie ma erakonna piirkonda tegutsemas, pigem on selle tegevus kokku kuivanud või, otse öeldes, lausa olematu. Kindlasti sõltub piirkonna tegevus ja tegutsemise edukus piirkonna juhust ning tema teadmistest ja oskustest, aktiivsusest kohalike inimestega suhtlemisel. Samuti sõltub see rahast, mida piirkonna esimees kas ise või liikmete kaudu suudab koguda, et kohalikul tasandil tehtavat tööd rahastada.

Vaadates viimase poole aasta jooksul toimunud piirkonnajuhatusete koosolekuid, pean tõdemata, et mõnikord ei ole Keskerakonna Nõmme piirkonna esimees Rainer Vakra isegi kohale jõudnud. Kui ongi, siis on palju teemasid, mida koosolekul läbivalt arutatakse, kuid tegudeni ei ole jõutud.

Mõni aeg tagasi käis meediast läbi sahin, et grupp keskerakondlasi otsustas erakonnasiseselt luua uue ühenduse, millele pandi nimeks Keskerakonna Kodanikuühiskonna Kogu. Tegemist on nagu mingi salaaktsiooniga, mille kohta laiemalt

enamik erakonnaliikmeid ei saanud infot, rääkimata kodanike otsesest kaasamisest. Nõmmel elavad väga targad ja teadlikud kodanikud, keda ei saa lihtsate sloganitega lollitada, vaid nende kaasamiseks on vaja tõsist ja läbimõeldud kodanikualgatust. Seda ilmselt ei suudeta pakkuda, mistõttu mindigi oma tegevusega Nõmmelt eemale ning pakuti välja üldisem lähenemine. Samas on meedias palju kära, kuid ei ole avalikustatud ka programmi või dokumenti selle kohta, millega see Kodanikuühiskonna Kogu ühiskonda üllatab.

Mind on üllatanud, et Kodanikuühiskonna Koguga on liitunud Keskerakonna Nõmme piirkonna juhatus 5–6 liiget. Arvestades, et kogu Eestist on sinna „kaasatud“ kokku 31 inimest, tekib küll üks lihtne mõte: kui tahad midagi käima panna ja ära teha, alusta väiksema asjaga; kui see on edukalt käivitunud ning olemasolev kontseptsioon töötab, saab seda laiendada. Täna võin tõdeda, et suurel kodanikuühiskonna kogu eestvedajal Rainer Vakral puudub selleks aga igasugune kogemus.

Loodan, et lähapäevil tuleb välja väga sisuline dokument, mida see kogu siis muutma või edendama hakkab. Kindlasti loodan, et need inimesed on kohtunud erinevate kodanikeühendustega ja nende katusorganisatsioonidega ning tutvunud Eesti kodanikuühiskonna arengukavaga aastateks 2011–2014 ja SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tegevusega.

Toimetusel:

Keskerakonna juhatus kinnitas Rainer Vakra poolt ellu kutsutud Keskerakonna Kodanikuühiskonna Kogu 19. detsembril. Kodanikuühiskonna Kogu asutajaliikmed valisid 16. detsembril toimunud koosolekul 7 juhatuseliiget. Ülekaalukaima toetuse pälvis Manuela Pihlap, saades 28 häält 29 osalejalt. Tema kõrval valiti uue kogu juhatusse veel Rainer Vakra, Jüri Ratas, Deniss Borodits, Lembit Kaljuvee, Ester Tuiksoo ja Taavi Pukk.

KUIDAS TULEVAD JÕULUD JÕGEVAMAALE?

Tambet Valdmaa,
Põltsamaa Ametikooli asedirektor,
põllumajanduse, majanduse ja
loomakasvatuse õpetaja:

„Pühade eel sain teada südantsoojendava uudise. Tulekahjus eluohtlikke vigastusi saanud sõber ärkas Tallinna haiglas koomast. Käisin teda vaatamas ja head paranemist soovimas.

Jõulud on ennekõike rahulikud ja perekesked pühad, kuid alati tuleb valmis olla ka üllatusteks. Kunagi ei tea, millal näiteks peab hakkama jõuluvana või päkapikku mängima. Jõululaual maitseb mulle nii sea- kui ka lambaliha, kõige rohkem eelistan aga kala. Mõõdunud aastal olid viimased krooni-jõulud. Kas tänavused pühad osutuvad Euroopas viimasteks euro-jõuludeks, on raske ennustada. Kindlasti aga pole ükski asi igavene.“

Udo Mironov,
põllumajandusettevõtte valvetöötaja Saduküläst:

„Raha on alati vähe ja iseäranis kipub seda nappima pühade eel. Kui seda veidi siiski koguneb, sõidan Jõgevale, joon õlut ja teen ka sõpradele välja. Teile võin ka teha, kui kokku saame!

Muide, püüan ka jõuludeks koduõlut valmistada. Aga sel ajal, kui Eestis talongid kehtisid, olin märksa kuulsam. Ma olin siis kaupluses laomees, ja tuntud inimesed käisid minu juures kaupa saamas. Vaat nii on lood!“

Jüri Morozov,
Saare vallavanem, Kullavere jahiseltsi liige:

„Paljud soovivad, et jõuludeks saaks lumi maha. Eks ta ilus ole, kuid tunnistamata ausalt, et meie Saare vallas lund ei oota. Omavalitsustel napib ju lumekoristuseks raha.

Eesti poliitikaelus tegi jõulude eel meele mustaks Isamaa ja Res Publica Liiduga seotud elamislubade skandaal

ning niiõelda valge ja aatelise erakonna reageeringud sellele, mis tegelikult väljendasid suhtumist, nagu polekski midagi juhtunud.

Õnneks läheb hästi metsloomadel. Jahimehed on neile toitu viinud. Pealegi kuulutatakse metsas välja jõulurahu.“

Urve Liiv,
proviisor Jõgevalt:

„Lisaks jõuluvanadele ja päkapikku-tele liigub praegu ringi ka mitmesuguseid viiruseid. Et haigestumist vältida, ostetakse apteegist vitamiine ja muidki medikamente, mis tugevdavad organismi. Sageli võetakse Topelthertzi ja Bittneri palsamit ka jõulukingiks.

Endal on praegu kiire aeg. Tuleb mõelda, mida jõululauale panna. Verivorstid on seal kindlasti, aga kas eelistada kala või liha, ei tea veel. Soosing kipub kalduma kala poole.

Uueks aastaks soovin kõigile optimismi ja ikka pea püsti käimist. Erilist vastupidamist ja tahtejõudu mõistagi maainimestele, kellel on tänases ühiskonnaelus eriti raske.“

Avo Aru,
Jõgevamaa Diabeetikute Seltsi juhatuse esimees Siimustist:

„Poliitikut tegelevad poliitikaga, kuid elu läheb edasi. Siiamaani olen ise, mu lähedased ja sõbrad-tuttavad hakkama saanud. Varsti toon oma metsast jõulukuuse. Rõõmu võib tunda ka Jõgeva vallavolikogu ja vallavalitsuse tegususe üle, seal on Keskerakond koalitsioonis. Õnneks on viimastel talvedel lahti lükatud ka kõrvalteed. Seoses rahvaloendusega korrastati ka tänavanimed ja pandi uued sildid. Tänav, kus mina elan, nimetati miskipärast Aru tänavaks. See on nüüd umbes sama nagu Vestmann Vestmanni uulitsast...!“

Küsis Jaan Lukas

Üritan omalt poolt vastata ühele internetikommentaarile, kes küsis: kuhu see raha siis ikkagi kaob? Vaatame finantssüsteemi lähemalt ja üsna lihtsustult.

HARRI RAUDVERE

Juhtusin kuulama eurovolinik Siim Kallase esinemist ühes Hommikutelevisioonis. Palju sõnu, ei midagi asjalikku. Kuid tema laialivalgus jutt tekitas küsimusi, millel tahaks pikemalt peatuda, sest inimesed vajavad arusaamist, et kõik ei ole kaugeltki nii, nagu rahvale serveeritakse.

On täiesti tõsi,

nii nagu väitis Kallas, et oma tegevust planeerides peab tehtavatele kulutustele leidma katteallikad.

Kuid kas ikka on kõikides finantskriisi tekitamise pattudes süüdi kreeklaste üle jõu käiv elustiil? Kindlasti mitte. See saab olla katalüsaatoriks ehk protsessiirendajaks, kuid ei ole kindlasti põhjus. See vajabki veidi lahtiseletamist, kui

vaadelda tänast finantssüsteemi lähemalt.

Kuidas saaks üks riik eksisteerida ilma välisvõlata ning olla vaba rahvusvaheliste finantsmonopolide intressiorjusest? Lihtne ja loogiline vastus on, et selle riigi väliskaubanduse bilanss peab olema positiivne. Kui räägime riikide grupist ja ühtsest majandusruumist, kus eksisteerib riikidevaheline vaba-kaubandus, siis on loogiline, et ka selle grupi positiivne majandusmudel saab eksisteerida ainult grupiga liitunud riikide ühtsetes protektsionismi tingimustes. Eks selleks ole majandusühenduse välisele importkaubandusele seatud ühtsed majanduspiirangud koos kaitsetollidega.

Ühesõnaga, läheb ühendusel hästi, läheb ka liikmesriikidel suurepäraselt. Tundub olevat õilis ja õiglane majandusmudel.

Kõige hullemad valed on aga pooltõed. Reaalsus on siin veidi teistsugusem kui väidetakse. Vastuolu tekib lihtsa pisiasja pärast, mida võime hellitavalt nimetada intressiorjuseks.

Et protsessi mõista,

võime lihtsustatult ja täiesti vabalt vaadata, jättes kõrvale de-

tailid ja erisused, kuidas meie igapäevane käiberaha ringlusesse satub. Suur ja määrav enamik iga päev käibivast rahast saab alguse pankade antavatest laenudest. Läheb ettevõtja panka ning sõlmib tagatise ja isikliku käenduse alusel pangaga laenulepingu. See tegevus on kahjuks paljudele tuttav.

Näiteks saab ettevõtja pikaajalise laenu kümneks aastaks, intressimääraga 10%. See tähendab seda, et kümne aasta jooksul peab ta intressidena tagastama pangale täpselt kaks korda rohkem raha, kui ta laenuks sai. Jälle lihtne ja loogiline. Lisaks kõigele peab lae-

valitsus on pöördunud panga poole laenu saamiseks, lootes intressid ja tagasimaksed kindlustada riigi eraldistest, mis koosnevad üldjuhul ettevõtjate ja töötajate otsestest ja kaudsetest maksustamistest. Ei ole laenuvõtmisest vaba ka riik, kes on pöördunud oma rahavajaduste kustutamiseks riigist sõltumatu keskpanga poole, kes delegeerib tehingu teostamise erapankadele. Riik loodab samuti oma laenude kustutamisel talle kuuluvate ettevõtete kasumile, kes on omakorda laenudega käisid ja jalust seotud ning sellega ka loomulikult intressiorjuses. Laenu kattevarana on arves-

Sõda käib täiel rindel ning lambanahka rüütatud hundid meelitavad mesijutuga oma võrku järjest uusi ohvreid. Juba on järg jõudnud Lätini. Pole oluline, kes selles ringmängus esimesena kápuli kukub. Lõpuks on kõik pikali.

nusaaja tõendama pangale oma äriplaani vettpidavust, et laenu saamine üldse võimalikuks osutuks. Hakkab siis meie ettevõtja laenu abil äri ajama ning maksab korralikult, vastavalt maksegraafikule, pangale intresse.

Kuid ega ta üksinda pole laenu võtnud. Laenanud on enamik ettevõtjaid ja ka kohalik oma-

tavad järjest suurenevad aktiivsimaarad, käibemaks jne.

Ja nii ongi,

et riigi siseringlusesse paisatud käiberahad on enamasti pankadelt laenatud ning iga laenaja peab maksma kümne aasta jooksul pangale tagasi sama palju kui laenas. Ajapikku liigub väljalaenatud rahakene jäl-

Kuidas me vabanesime?

12. oktoobril avaldas Kesknädal Viljandimaal elava pensionäri ENN TÕRUVERE (pildil) artikli „Kuidas me vabanesime?“. Lugu pälvis lugejatelt suurt tähelepanu ning autor kogus jätkulooks erinevate avaliku elu tegelaste tsitaate ja väljavõtteid, mis aitavad lahti seletada Eesti teed taasiseseisvumiseni. Tõrvere tuletab lugejatele siiski meelde: ettevaatust, tegu on tendentslikult valitud tsitaatidega! Mõnede väljavõtete lõppu on ta lisanud omapoolse kommentaari.

rida? Kuid kas siis oleks hiljema „Hruštšovi sula“ tulnudki?

* [Isemajandava Eesti (IME) ettepaneku avaldamisest 1987] „Selgus, et vaid kolm töögrupi liiget ... olid valmis tekstile alla kirjutama.“ (Tiit Made. Kaks korda iseseisvaks: eestlaste 20. sajandi pöördepunktid. Argo, Tallinn 2011, lk 173.)

* „Rõhutaksin vaid IME tähendust üldsuse mobiliseerimisel. Selles mõttes osutus efekt iga suguste liialdusteta kolossaalseks.“ (Juhan Sillaste. Mineviku mustad kastid: perestroika laborandi mälestused. Varrak, Tallinn 2009, lk 153.)

* Hans-Dietrich Genscher [Saksamaa asekaitses ja välisminister 1974–1992]: „See on areng, mida me täielikult tunnustame ja respektuime, kuid me peame jätkama otsuste tegemise nende, kes vastutavad

selle eest Nõukogude Liidu sees.“

Mauno Koivisto [Soome president 1982–1994]: „Pooldan Eesti iseseisvust, aga kaubelge see ise Moskvast välja.“ (Arnold Rüütel. Tuleviku taasisünd. Ilo, Tallinn 2001, lk 156 ja 158.)

Tõrvere kommentaar:

Uppuja päästmine on uppuja enda kohus. Kuid kas ka õigus?

* [40 kirjast]

„See oli meil üks reegel, et mitte samastuda dissidentidega, kes ütlesid alasti tõde, eks ole, ja läksid vangis kah. Meie distantseerusime sellisest käitumisest...“

Sest dissidentide värk oli ohtlik ja sellepärast neil ka üldrahvalikku toetust polnud. Kogu rahvas ei saa olla kunagi tõe eest võitleja, ta peab vaatama, et lapsed ellu jääks.“ (Andres Tarand. Parteides maksab tänagi röövlükamba seadus. SL Õhtuleht 6.11.2005.)

* „Kui Savisaar alguses väitis, et RR on liikumine perestroika toetuseks, siis tegelikult mõtles ta, et paneb nii legaalse sildi peale. Ses mõttes oli RR veel nõukogudeaegne sünnitus, et paned sildi ja selle varjus tahad saada endale suuremat tegevusvabadust.“

Algul kümnete ja hiljem sadade tuhandete inimeste väljatoomine nõukogude hirmust oli väga tähtis RR tegevuse tulemus.“ (Marju Lauristin. Punane ja sinine: peatikk kirjutamata elulooraamatust. Eesti Ajalehed, Tallinn 2010, lk 322.)

* „Tal oli tohutu eneseusk ja usk sellesse, mida ta teeb, ja võime inimesi uskuma panna, et me tõepoolest suudame kõike. Balti kett oli selle üks näide. Sama asi oli Moskvast MRP-ga: kaks inimest, kes selle ideega välja tulid ja läbi viisid, olid Savisaar ja Endel Lippmaa. Kui nad kahekesi tegutsesid, siis oli see täiesti võitmatu tandem, Lippmaa oma geniaalse ajuga ja Savisaar oma sama geniaalse organiseerimisoskusega. See kõik läbi viia, leida endale liitlasi, saavutada enamushääletus – ainuüksi juba selle eest väారిigi taastamise ajaloos...“ (Lauristin, lk 128–130.)

* „... kuni ühel eestseisuse istungil pakkus Savisaar välja mõtte moodustada MRP sõlmimise 50. aastapäeval hiiglaslik inimkett läbi kolme Balti riigi. Idee tundus üheaegselt hullumeelse ja ahvatlevana.“

da pole enam mägede taga

RAHAD LIIGUVAD: Riigi siseringluse käiberahad on pankadelt laenatud ning iga laenaja peab maksma kümne aasta jooksul pangale tagasi sama palju kui laenas. Väljalaenatud raha liigub intressidena panka tagasi ning loeme õdvastavaid uudiseid riikide ja kodanike võlgadest ning maksujõuetusest, mille kõrval säravad uudised pankade suurtest kasumimarginaalidest. Kõige hullem on siis, kui pangad riigis kuuluvad võõrkapitalile ja kasum viiakse välja.

le intressidena panka tagasi ning me loeme õdvastavaid uudiseid riikide ja kodanike võlgadest ning maksujõuetusest, mille kõrval torkavad silma uudised pankade suurtest kasumimarginaalidest. Kõige hullem on siis, kui riigis domineerivad võõrkapitalile kuuluvad pangad, kes oma kasumi lisaks kõigele muule ka riigist välja viivad.

Rahandussüsteemi

on täiesti õigustatud võrreldud elusorganismi vereringega. Kujutage nüüd ette, et iga ringiga, mil veri teie organismi läbib, peate loovutama 100 ml verd teie küljes parasiteerivale puugile. Varsti olete kuivaks imetud ning kui kellegi armust saate liitriks verd veeni juurde, olete kohustatud loovutama juba 150 ml verd igalt ringilt.

Sellise mudeli korral on letargiline lõpp garanteeritud. See peaks olema kõigile üheselt mõistetav. Ka neile, kes rahustavad rahvast muinasjutudega igavesest elust ja majanduse täiendavate laenude võtmisega elavdamise võimalustest. Tänapäevase finantsüsteemi tulemusena kontsentreerub kapital järjest kiiremini kitsa rühmituse kätte ning reaalne raha

kaobki igapäevasest ringlusest, olles majanduskriisi põhiliseks põhjuseks – kui mitte arvestada rahva lollust sellele kõigele läbi sõrmede vaadata.

Teades veel, et raha ei ole enam reaalse väärtustega tagatud ekvivalent, vaid ostetav ja müüdav kaup, saame mõista, et see kiirendab veelgi kollapsi teket. On ju välja laenatud virtuaalnullide tagatisteks reaalsed väärtused, mis leiavad läbi pankrottide ja kunstlikult loodud finantskriisi uued omanikud, kes astuvad selles püramiidskeemis hävinute asemele.

Pole mõtet süüdistada

ei Kreekat ega Portugali. Nad on lihtsalt ohvrid Saksa ja Prantsuse pankade käes, kes kontrollivad ka oma riikide valitsusi. Oma olemuselt võime neid protsesse võrrelda sõjaga, kus võõrjõud hõivavad riigi reaalsed ressursid ning rahvas sunnitakse meelepärast käituma. Selle tõestuseks ongi Kreekale peale sunnitud nn abinõude pakett, mille tulemusena suur osa loodavast rahvuslikust rikkusest liigub intressidena riigist välja ning riigile kuuluvad ja võimalikku kasumit teenivad strateegilised ettevõtted tuleb panna müüki. Ning võib juba ette arvata, kes

nende üle kontrolli saab. Sõda käib täiel rindel ja lambanahka rüütatud hundid meelitavad mesijutuga oma võrku järjest uusi ohvreid. Juba on järg jõudnud Lätini. Pole oluline, kes selles ringmängus esimesena käpuli kukub. Lõpuks on kõik pikali.

Mis ikkagi juhtuks riigiga,

kes lihtsalt laseks raha riigisesel ringlusesse ilma intressideta ning tekitaks rahast ekvivalenti kaupade vahetamisel? Tühistaks orjastavad välis-

Äkki oleks tõesti auväärsem surra püsti, kui lasta oma lastel põlvili elada?

laenud ning soodustaks lokaalset raharinglust, vahetades oma territooriumil loodud produkti vajalike kaupade vastu teistest regioonidest?

Lähiajalooost on teada, kui ruttu taastati just nii riigikodanike sotsiaalne turvalisus. Äkki peaks ajama selja sirgu ja uuesti proovima? Äkki oleks tõesti auväärsem surra püsti, kui lasta oma lastel põlvili elada?

Kui vaadata Eesti lähiajalugu,

siis taasiseseisvumise järel oli me riigina palju paremal järjel. Kroon oli kõva raha ning üle-reguleerimata liberaalne majandus, mida toetas metsa- ja metalliekspor, andis alust arvata, et normaalsete suhete loomisel Venemaaga saab meie riigist tõesti riik, mis väärib kaitsmist ja ülesehitamist. Oleks olnud vaja vaid kainet talupojamõistust jääda Venemaa jaoks aknaks Euroopasse. Me lasime end hullutada NATO vihmavarjust ning Vaba Maa ilma pudrumägedest.

Saime tasuks süveneva intressiorjuse ja võõrpangad. Kõik, kes kutsusid rahvast õigel ajal mõistusele, sildistati populistideks.

Täna üritavad võrdsematest võrdsemad oma reeturlike tegude õigustamiseks ümber kirjutada meie endi lähiajalugu. Kas või väites, et Nõukogude Eestis puudusid restoranid. Praegu saame veel oma lastele öelda, et see on vale. Aga kui meid enam ei ole? Täie tõsidusega võime nüüd väita, et II Põhjasõja võitsid rootslased ning uus Vabadussõda ei ole enam mägede taga. Saab see siis alguse siit või Kreekast, vahet pole. Kuid selleks, et vastu astuda võlakriisidele, peaks alustama üleskutsest „Kõigi maade intressiorjad, ühinege!“.

ehk Lubage end ehtida võõraste sulgedega

II osa

Marju Lauristin:

„Algul kümnete ja hiljem sadade tuhandete inimeste väljatoomine nõukogude hirmust oli väga tähtis RR tegevuse tulemus.“

Esialgul kippus ülekaal jääma kahtlejaile.“ (Heinz Valk. Pääsemine helgest tulevikust. Kunst, Tallinn 2010, lk 329.)

* „Ilma Andrus Ööveli ja tema meeskonnata, ilma tuhandete RR-i tugirühmadeta, ilma RR-i asjadevalitsuseta, ilma RR-i eestseisuseta ja lõpuks ilma Edgar Savisaare jõulise isikuseta poleks Balti kett kunagi ilmavalgust näinud.“ (Valk, lk 335.)

Tõruvere kommentaar: Siia tuleks lisada ka tänu sõnad nõukogude võimule – kõik see toimus ju riigi kulul. Kas tänapäeval oleks niisugune asi võimalik? Ja kui

palju see maksaks? Ja kes maksaks?

* „Sellise toimekuse loogiliseks jätkuks oli RR-i volikogu otsus 29. aprillist [1989], milles öeldi: „Eesti riiklus saab edasi areneda vaid 1940. aastal katkenud omariikluse õigusliku järjepidevuse taastamise suunas.““ (Valk, lk 328.)

* „Käivitus poliitiline trend, mida kõige täpsemalt fikseeris Rein Taagepera: „Mitte midagi ei tohi teha iseseisvuse saavutamiseks enne, kui iseseisvus saavutatud on.““ (Valk, lk 355.)

Tõruvere kommentaar: Kahjuks ei küsinud nad targema käest, nagu ka valimis-seaduse tegemisel.

* Rein Taagepera: „Ja minule on täiesti ükstatkama, millise juriidilise sousti all iseseisvus tuleb. Peaasi, et tuleb! ... Tee-me selle vabariigi enne ära ja siis palkame kümme juristi arutama, mitmes ta on.“ (Valk, lk 350.)

/Professor doktor Rein Taagepera (EE 14, lk 505)

* Trivimi Velliste: „Kutsusin Ööveli enda juurde EMS-i. Öövel tundus olevat üsna pessimistlik... Öövel ütles, et kui EMS otsustab jaatavalt, siis liitub ka Rahvarinne. Mul polnud mingit kahtlust: kett tuleb

igal juhul ära teha. (Mart Laar, Urmas Ott, Sirje Endre. Teine Eesti. Eesti iseseisvuse taasisünd 1986–1991. SE & JS, Tallinn 1996, lk 329.)

* „... aga vaatame ka mõnd tunnus, mis on võrdluse VSDTP = ERSP aluseks.

[Venemaa Sotsiaaldemokraatlik Töölispartei = Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei]

1. Alustajaliikmete ühine minevik (vanglad, asumised, pagendus)...

2. Maailmamudeli rajamine ühele tõe (siis Marx, nüüd õiguslik järjepidevus).

3. Inimeste seast nõ. õigete eraldamine (siis proletariaat, nüüd EV kodanikud).

4. Kõigi vahendite lubatavus oma tõe realiseerimisel. Kehitiv seadus on tühine ning sellele allumine kahjulik tegevus...

5. Märterluse propageerimine.“

(Indrek Tarand, Kaarel Tarand. Konserv kui kompromiss. Edasi 23.05.1990.)

* [Malta lähedal ristleja pardal kirjutasiid USA ja N. Liidu president George Bush ja Mihail Gorbatsšov 1989. aasta detsembris alla külma sõja lõpetamise deklaratsioonile.]

„Tulemus oli vastastikune mõistmine: ameeriklased hoiduvad andmast konkreetset abi

Baltikumi vabadusliikumisele, vastutasuks hoidub Gorbatsšov kasutamast jõudu Balti probleemide klaarimisel.“ (Nõukogude protokoll Malta tippkohtumisel. Gorbatsšovi Fondi Arhiiv, fond 4, nimistu 1; Vladislav Zubok. Luhtunud imperium: Nõukogude Liit külmast sõjast alates Stalinist kuni Gorbatsšovini. Tänapäev, Tallinn 2010, lk. 404.)

Tõruvere kommentaar: Bush oli aumees: USA ei

Andres Tarand:

„See oli meil üks reegel, et mitte samastuda dissidentidega, kes ütlesid alasti tõe, eks ole, ja läksid vangikah. Meie distantseerisime sellisest käitumisest...“

aidanud meid tõesti mitte millegagi, nagu ka peale sõda, kui kõik ootasid valget laeva. Aga Gorbatsšov ei pidanud sõna: olid veretööd Vilniuses,

Riias, Medininkais.

* Sulev Vahtre: „Kuigi ma alguses mõtlesin ka, et väga hea, kui me saame Nõukogude Liidu raames autonoomia, seda on ka küllalt, väga palju ei tohi ka kohe ette võtta.“ (Mart Laar, Urmas Ott, Sirje Endre. Eeslaval, järg raamatule Teine Eesti. SE & JS, Tallinn 1996, lk. 316.)

/Professor doktor Sulev Vahtre (EE 14, lk 578)

* „Müllerson tuli välja ideega, et Eestil polegi vaja taotleda rahvusvahelist tunnustust. Võiks taotleda hoopis diplomaatiliste suhete taastamist. Nii lihtne ja geniaalne lahendus sobiks kõigile.“ (Tarmo Vahtre. Vaba riigi tulek 1991. Kuus otsustavat kuud. Eesti Ekspress, Tallinn 2011, lk 230–231.)

/Professor doktor Rein Müllerson (EE 14, lk 317)

Tõruvere kommentaar: Õnneks taibati Ülemnõukogu otsuse 'Eesti riiklikust iseseisvusest' sõnastamisest targema käest nõu küsida.

* „Nii leitigi üles Müllerson, kellele olukorda eriti ei selgitatudki, anti mõned mõtted kätte ning lükati üleval saalis ette... ning nii läksid tegelikult meie poolt Müllersonile suhu-

pandud seisukohad ilma erilise aruteluta läbi.“ (Kaks otsustavat päeva Toompeal : (19.–20. august 1991) : [kogumik 20. Augusti klubi, Riigikogu Kantsleji.] Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn 1996.)

Tõruvere kommentaar: Kes soovib, võib uskuda, et professor räägib talle noorte poolt suhu pandud sõnu. Keelatud see ju pole.

* Vene NFSV KrK (kehtis Eestis 1940–1961) § 58¹⁰:

„propaganda või agitatsioon, mis sisaldab üleskutset Nõukogude võimu kukutamisele, õhustamisele või nõrgendamisele ... , samuti sellesulise kirjanduse levitamine, valmistamine või hoidmine, toob kaasa – vabaduskaotuse mitte alla kuue kuu.“

Eesti NSV KrK (1961–1984 ja 1984–1992) § 68: „agitatsiooni ja propaganda eest nõukogude võimu õhustamise või nõrgendamise ... eesmärgil, ... taolise sisuga kirjanduse levitamise, valmistamise või hoidmise eest – karistatakse vabaduskaotusega kuuest kuust kuni seitsme aastani“.

Vt ka KN 19. oktoober 2011, Arvo Haug „Väike Eesti oli 20 aastat tagasi ideedelt suur“.

Vähemusrahvuste esindajad nõuavad Ilveselt solvangu eest vabandamist

Eesti president Toomas Hendrik Ilves andis 10. detsembril ajalehele *Der Bund* (Šveits) intervjuu, mille toon läbivalt oli Venemaa ja venelaste suhtes üleolev ja põlastav.

„Nad olid 50 aasta jooksul härrasrahvas ja nad olid privileeeritud, lähtudes sõna ajaloolisest tähendusest. Nüüd, kui neil enam privileege ei ole, näevad mõned inimesed seda kaotusena,“ andis Ilves hinnangu praegu Eestis elava vene vähemuse kohta.

Küsimusele, miks vene keel ei ole Eestis ametlik keel, vastas Ilves järgmiselt: „Okupatsioonivõim vallutab ühe maa, küüditab sadu tuhandeid inimesi Siberisse ja saadab oma rahva sellele maale. Ja nüüd, kui me oleme lõpuks vabad, peaks okupatsioonivõimu keel teiseks riigikeeleks saama? Arge esitage mulle naeruväärseid küsimusi!“

Eestimaa Vähemusrahvuste Esindajate Koja juhatus saatis pärast seda intervjuud Eesti presidendile avaliku kirja, kus avaldatakse nõrdimust usutluses esinenud kohati rassistlike ja ksenofoobsete mõtteavalduste üle. Kesknädal avaldab avaliku kirja alljärgnevalt muutmata kujul. Lisaks on Eestimaa Vähemusrahvuste Koda valmis pöörduma kohtusse, kui president Ilves ei vabanda intervjuu pärast, milles sisaldus solvanguid vene keele aadressil.

„Hr. Eesti Vabariigi president! Lähtudes Teie intervjuust Šveitsi ajalehele *Der Bund* on Eestimaa Vähemusrahvuste Esindajate Koda hämmingus Teie poolt välja käidud solvanguite ja lugupidamatu suhtumise pärast Eesti kodanike aadressil, kes erinevad Teist etnilise ja keelelise päritolu poolest. Tahaks Teile meelde tuletada, et nõukogude perioodil

Ilves

80% Eesti riigi juhtorganitest moodustasid etnilised eestlased ning Narva kanguri privileegid ei erinenud millegi poolest Mulgimaa kolhoosniku privileegidest.

Teie kriteeriumide järgi võib ka eesti keelt nimetada „okupatsioonivõimude keeleks“ ning eesti rahvast „härarrahvaks“. Sellel, mis juhatus Eesti Vabariigiga 1940ndal aastal, pole midagi ühist sellega, mida nimetab okupatsiooniks rahvusvaheline õigus. Kui olme tasemel mõistete „okupatsioon“ ja „inkorporatsioon“ segi ajamine on kuidagi moodi mõistetav, siis riigipea poolt on terminite ebakorrektna kasutamine lubamatu.

Te olete üles kasvanud Ameerika Ühendriikides, kus nimelt okupantide keel on tänaseks kujunenud *de facto* riigikeeleks. Praegune USA territoorium oli – ja seda pole keegi eitanud – relva abil hõivatud inglise kolonistide poolt, kes halastamatult hävitasid kohaliku põliselanikkonna. Kas saab siis süü selle eest panna inglise keelele?

Teisalt on olemas ka Soome näide. Vaatamata sellele, et Soome oli pikka aega Rootsi võimu all ning rootslastest elanikkond käesoleval ajal moodustab vähem kui 6% kogu rahvastiku üldarvust, on rootsi keel teiseks riigikeeleks. Mistahes püüdlused õigustada vähemusrahvuste ebavõrdset kohtlemist, viidates okupeeritud minevikule, on äärmiselt kohatud. Tsiiviliseeritud maades peetakse taolist tegu rassismi ja ksenofoobia ilminguteks.

Hr. president, Teie olete riigipea ning Eesti Vabariigi põhiseaduse järgimise garant, mille kohaselt on keelatud igasugune ahistamine usuliste, etniliste, keeleliste jne. tunnuste alusel.

Me mõistame, et Teie ei elanud Eestimaal ajal, mil paljud eesti keelt mitte-kõnelevad vähemusrahvuste esindajad võitlesid koos eestlastega Eesti riigi iseseisvuse taastamisel. Olgu öeldud, et Teie eelkäija, president Arnold Rüütel hindas kõrgelt vähemusrahvuste rolli selles protsessis. Teie aga püüate mitte märgata vähemusrahvuste panust Eesti riigi taasiseseisvumise taastamisel. Lisaks kõigele peate vene keelt kui venelaste emakeelt ja Eestis elavate vähemusrahvuste *de facto* suhtluskeelt „okupatsioonivõimude keele“ hulka kuuluvaks.

Esindades vähemuste huve leiab vähemusrahvuste koda, et võimude keeled ja rahvuskeeled ei pruugi ajaloos alati kokku langeda. Eestis elavad vähemusrahvused ei pea kandma vastutust nn. „okupatsiooniaastatel“ toime pandud tegude eest. Keeli nimetatakse rahvuskeeleks seetõttu, et nad on ühe või teise rahvuse identiteedi ja vaimuse väljendusvahendiks. Solvates keelt, Te ühteaegu solvate kõiki selle keele kandjaid. Vene keel ei ole süüdi bolševike liidrite poolt toime pandud repressiivsetes tegudes täpselt nii nagu saksa keelt ei saa süüdistada natsistlikes kuritegudes. Mistahes keele abil saab väljendada kõrget humanistlikku suhtumist teiste suhtes või vastupidiselt külvata etnostevahelist vaenu. Kõik sõltub nendest, kes seisavad riigi ees otsas ja juhivad riiki – nende poliitilisest kultuurist ning moraalsest väärtustest.

Oleme arvamusel, et Teie, hr. president, peate lahti seletama Eesti rahvale oma seisukoha ning vabandama selle osa elanikkonna ees, keda solvavalt nimetasite „härarrahvaks“ ning nende emakeelt „okupatsioonivõimude keeleks“. Edasine suhtumine Teisse kui riigipeasse hakkab sõltuma Teie tegudest.“

Eestimaa Vähemusrahvuste Esindajate Koja juhatus

Allikas: www.minut.ee

Venelased ei vaiki

Märgukiri

Lastevanemate avatud koosolek, esindades Eesti erinevaid koole ja lastevanemaid; esindades samuti kõiki neid, kes toetavad õigust emakeelsele haridusele, ning kuulates ära lastevanemate endi, ekspertide, Tallinna linnavalitsuse esindajate, koolide hoolekogude liikmete, õpilaste ja Riigikogu liikmete sõnavõtte, jõudis järgmistele seisukohtadele.

Lähtudes kehtivatest seadustest, sh Eesti Vabariigi põhiseadusest ja 24.02.1918.a. Eesti iseseisvusdeklaratsioonist, jätkata õppekeele valimise võimaluse õiguse kaitsmist.

Koosolekust osavõtjad on veendunud, et eesti keele õppimine on vajalik ning peab jääma ühtse haridussüsteemi kohustuslikuks koostisosaks. Kuid on suur erinevus – kas õppida eesti keelt või õppida eesti keeles. Valitsus peab suutma korraldada eesti keele, eraldi õppeainena, õpetamise venekeelsetes põhikoolides ja gümnaasiumides vajalikul tasemel ning loobuma nendes koolides eesti õppekeelele sunniiviisilisest üleminekust.

Koosolek loodab, et aja möödudes loobutakse venekeelse hariduse politiseerimisest ning hakatakse küsimusi arutama lähtuvalt pedagoogikateadusest, koolide soovidest ning lastevanemate tahtmisest.

on aeg taastada Haridus- ja Teadusministeeriumis osakond, mis vastutab vene õppekeele koolide haridusprotsessi eest, eeldusel, et loodav osakond oleks ka võimeline vene õppekeele koolidele reaalset abi ja tuge osutama.

Lähtudes Eesti Vabariigi seadustest ja OSCE 1996. a. Haagi konverentsi soovitudest vähemusrahvuste õiguste kohta haridusele, lõpetada lastega kui objektidega teostatavate katsete läbiviimine ning keelustada keelekümbluse sundkorras rakendamine.

Toetust leiavad venekeelsete gümnaasiumide eesti õppekeelele sundliku üleviimise vastu astuvate lastevanemate ja laiema üldsuse seisukohad – selle tõestuseks on tuhanded allkirjad, mis antud põhiseaduslike õiguste kaitseks. Hetkel on allkirju juba üle 12 000.

Kutsume kõiki meie riigi elanikke toetama nende lastevanemate õiglasi nõudmisi ning andma toe-

MTÜ Vene Kool Eestis piketil 11. oktoobril 2011 Riigikogu ees. Foto: Indrek Veiserik

Koosolek kiidab heaks Tallinna ja Narva omavalitsuste pädevaid ja põhjendatud toiminguid koolide hoolekogude otsuste toetamisel vene õppekeele valimisel ning nende volikogude kindlat seisukohta õppekeele valiku õiguste kaitsmisel.

Eesti Vabariigi seadused loovad koolide metoodilise baasi kujundamiseks ja õppematerjalide valikuks avaraid võimalusi. Koosoleku arvates

tuseks ka oma allkiri! Vene koolil Eestis on tulevikku!

Vastu võetud 11. detsembril 2011 lastevanemate avatud koosolekul Tallinnas Vene Kultuuri Keskuses.

Vt ka Kesknädal, 19. oktoober 2011, „Uus vene jõud Eestis“

Peeter I sõitis jõuludeks Tallinna

300 aastat tagasi, 1711. aasta 13. detsembril saabus tsaar Peeter koos abikaasa Katariina ja saatjaskonnaga Tallinna. Sõidu eesmärgiks polnud mitte ainult siinse talve ja mere nautimine, vaid ennekõike linna- ja rannakindlustustega tutvumine. Sõidu ajal tekkis tsaaril mõte ehitada endale siia maja ja lisaks ka veel uhke loss Katharinenthali ehk tänasesse Kadriorgu.

Ise peatus ta Toompeal, praegusel aadressil Lossi plats 4, mis asub Aleksander Nevski katedraali kõrval. Nüüd töötab korduvalt ümber ehitatud majas postkontor, aga 1711. aastal kuulus hoone Rootsi kindralile Anton Wolmar Schlippenbachile, kes kaotas

1701. aastal kindral Boriss Šeremetjevile verise lahingu Põlvamaal Erastvere lähedal. Vähesed teavad meenutada, et just Erastvere lahing, millest võitis kummalgi poolel osa ligi 10 000 meest, sai Põhjasõja

käigus pöördeliseks. Peeter juubeldas võidu puhul, Moskvas korraldati saluut ja iga ellujäänud Vene sõdur sai autasuks terve kuldrubla.

Erastvere lahingust alates tabas rootslasi üks kaotus teise järel. Poltaava lahingus 1709 langes Schlippenbach vene-laste kätte vangi, kuid imelikul kombel sai ta Peetri suureks sõbraks ja ka veel Vene armee tuntud väejuhiks.

Just oma rootsi sõbra maja valis tsaar Peeter endale ja oma võluvale Katariinale peatuspaigaks Tallinnas. Läänelikud jõulud pidas tsaaripere siin, kuid õigeusklike püha 6. jaanuaril tähistati Eestist kaugeimal. Tsaar lahkus Tallinnast 27. detsembril. *Heimar Lenk*

Terane mõte!

Aimar Altosaar:

Vaba Isamaalise Kodaniku (vt vabakoda.ee) tänasel omavalitsusreformi-teemalisel konverentsil nenditi, et riik on muutumas ülimalt tsentraliseerituks, kus nõrkade omavalitsuste (neid on suur enamus) roll pole mitte olla „oma valitsus“, vaid keskametkondade käest almusenuruja. Koalitsiooni kompromissitus võitluses keskerakondliku Tallinna võimaluste

piiramise nimel on tegelikult pihta saanud kõik ülejäänud omavalitsused. Tallinn teeb aga oma TTV-d edasi! 24.11 Facebook

Jõulusussid ja adidas-sussid

Kui ma Lasnamäe bussi astusin, oli nende vestlus – nutika poisijõnglase ja tema vanaema oma – juba alanud. Nii kuulsin tahtmatult juttu pealt. Õigemini küll võluva marakrati pikka venekeelset monoloogi lasteaias-vägitegudest. Väsinud mammi põhiliselt noogutas ega sekkunud lapselapse kelkimisse. „Aga tead, mis on iga päev mu suurim kangelastegu!?“ kuulutas poiss. „Mina olen lasteaias ainus, kes julgub Sergeiga vene keeles rääkida!“ „Kas siis Sergei üldse eesti keelt ei oska?“ „Ei oska, jah!“ ajas poiss nüüd tõelise sangerina selja sirgu. „Kui mina temaga salaja ei räägiks, siis istuks ta terve päeva ükski nurgas nagu mõni tooliniru!“

REET KUDU
kirjanik

Lisaks vanaemale huvitusin nüüd ka mina, kuigi võhivõõraste juttu pole viisakas sekkuda: „Kas lasteaias on tõesti vene keeles rääkimine rangelt keelatud?“

„Ega selles ju midagi halba ole,“ kiirustas vene vanaema mulle alandlikult selgitama. „Saab keele paremini selgeks...“

„Kuidas rääkimine paremini selgeks saab, kui rääkida ei tohigi?“

„Kõik on hästi ja õige – me ise tahtsime, me ise nõustusime,“ ohkas vanaema.

„Lasteaeda minck on juba isenesest lapsele raske küllalt, ja kui siis veel kellegagi rääkida ka ei saa... Mina nutsin end esimesel lasteaiapäeval haigeks ja mind jäeti koju, kuigi lasteaid oli minu emakeeles – eesti keeles. Laps ei taipa ju veel, milles asi. Ehk peaksite lasteaias selgitama, paluma, kasvõi psühholoogi appi kutsuma?“

„Ei, ei, mitte mingil juhul, see on tõesti väga hea, et vene lastele kõik eesti keeles on,“ õigustas memm veel innukamalt. „Näe, meie poiss räägib juba soravalt mõlemas keeles, apteegis ja poes mul alati abiks, kui ma ise keelega hätta jään... Ei, oh, jah, ei, ei, mina küll midagi ette ei heida! Mina kindlasti mitte, mina olen kõigega rahul...“

Juba olid väike sanger ja hirmunud memm mu silmist rahvasumma kadunud, nii et ma ei jõudnud pärida, missuguse lasteaiaga on tegemist. Ja mis kasu oleks ühe lasteaias nimest, kui Eesti Vabariigi keeleline terror algab juba sünnitusmajas üksnes emakeelest, jätkub Keeleinspektsiooni, koolireformi ja olmetülidiga.

Kellelegi pole saladuseks

Narva venekeelsus ka pärast kahekümneaastast lõimumiskampaaniat. Samuti mitte see, et pool Tallinna on endiselt venekeelne.

Pole saladuseks koolireformi tõelik vildakus, sest kõigepealt peaksid vene emakeelega õpilased ikkagi omandama korralikult keele, milles matemaatik ja füüsika õppida, mitte ei tuleks füüsika kaudu suruda pähe võõrast keelt.

Jah, minu emapoolne vanaisa rääkis õuduslugusid tsaariaegsest koolist, kuhu ta läks eesti poisina, kes ei osanud peaaegu sõnagi vene keelt ja pidi kohe hakkama võõras keeles vastama. Tema sai hakkama, aga iga eesti pere peab tänapäeval tsaaririigi koolisundi julmaks ja iga-

keele rääkimise pärast. Ja kui esitasin küsimuse koolireformist ühele neist, kes suudaksid meie hariduselu mõjutada vähemalt meedia kaudu, siis vastas see mõjukas isik, et ta ei loe „oma lehte“.

Kui nii ütlesid ka kõik põialpoised, kes peaksid meie jõulusussidesse kinke peitma, et nad ei loe enam üle „oma susse“? Mis saaks siis meie lastest ja meie unistustest? Jõuluimed juhtuvad ainult selle riigi ja rahvaga, kes veel loodab. Mitte keegi ei saa unistada meie eest. Mitte keegi ei tee korda ei meie sassi haridus- ega rahvussuhteid, ei majanduslikke ega minevikusuhteid, kui me ei loe enam „oma lehte“ ega tõtta enam tööle „oma teatrisse“, nagu on näiteks juhtunud paljude Vene Draamateatri tuntud näitlejatega, kes nimetavad koduteatrit pärast kultuuriministri halastamatut sekkumist tõrjuvalt „selleks teatriks“.

Soovitan vaadata kibekähku neid lavastusi, mis peaksid ka eestlastele huvi pakkuma – näiteks vene klassikast Aleksandr Ostrovski „Metsa“, kus mängivad veel endised staarid. Eks varsti kaovad needki mängukavast, sest uut hooaega alustati draamateatris hoopis muusikatükiks muudetud „Kolme musketäri“, mida ka mina teismelisena jumaldasin. Kui kultuuriminister nii väga põlgab naislugejate lemmikut Barbara Cartlandi, siis ta võiks meenutada ka meeste mõningaid

poolt kirjutatud, mis peaks ka eesti teatrihuvilisi piisavalt paeluma.

Minu PEN-klubi esinemisele

Järgnenud kommentaarid tegid mulle aga selgeks, et mu ründajatele polnud oluline ei vene ega eesti keel, ei vene laste õigused ega õigusetus. Neid ärritasid hoopis minu isa, kunagise tuntud sporditreeneri Fred Kudu adidas-sussid, kusjuures lastekirjanikust kurusekaaslane väitis riigiradios öelalt, et kõik minu samalaadsed esinemised ja artiklid olevat vaid rahategemis- ja ellujäämisvõimalus. Aga nüüd, Kristuse sünnikuul oleks siiski aus tunnistada, et uuel ajal on eestlasel ellujäämiseks märksa valutumaid mooduseid kui vene laste kaitsmise eest rahvaskaaslaste poolt risti löödud saada.

Ja eks venelasi endid nuheldakse suuresti ka just seepärast, et eesti rahva uskumuse järgi olid neil kõigil esikunurgas „adidas-sussid“, mis olid toorkord veel suuremaks unelmaks kui praegused jõulusussid! Uuele põlvkonnale püütakse meeletult sisendada, et iga venelane ja vene laps oli sovetiajal eelistatud olukorras; niisiis ka iga tööline ja koristaja... Seega kannatavad nad ikka nendesamade „adidas-susside“ pärast, mis igal venelasele justkui olid ja igal eestlasel mitte.

Olid, jah, sovetiajal tõesti olemas müstilised „Berjozka“ kauplused – ainsad valuutapoed NSV Liidus, kust sai tualettpaberit, lõhnaseepi ja vahel isegi adidas-susse osta. Olid olemas loomeliitude puhkekodud, kus sovetipropropaganda-eliiti toideti kolm korda päevas parimate restoraniroogadega. Olid sovetihonorarid, millega sai elada kaks aastat mõnusat elu, ja parteipilet, mille omamist rahvalämmik Enn Vetemaa kindlasti mitte ei häbene, nagu ta hiljuti ühes intervjuus väitis, kuigi koos parteiaparatšikutega olid sovetiajal eelistatud ka loomeliitude ustavad liikmed, rahvusest olenemata.

Ehk ei oleks tõesti vaja häbeneda,

kui parteipiletid poleks kannustanud oma võimu kuritarvitama, eriti veel kaebekirjadega. Neid saatis teatavasti Moskvasse isegi Lennart Meri, et Kaljo Kiisa film „Hullumeelus“ ära keelataks.

Ka minu isa kohta läkitasid kallid kaasmaalased pidevalt kaebekirju nii Tallinnasse kui ka Moskvasse, alateadvuses helkimas müstilised „adidas-sussid“, need muinasjutulised seitsmepenikoorma-saapad, mis meelitasid mu isa treeningrühma kümnevõistlejaid kogu Liidust ja muutsid nad võluväl olümpiavõitjateks kolkakülas Käärikul, kuhu ta rajas ülikooli jaoks spordi-

keskuse, mille kasulikkust hinnatakse tänaseni. (Ehk küll viimased sõnumid Kääriku tükeldamisest ja laialijagamisest ülikooli initsiatiivil räägivad millestki muust.) Niisugune isa väärrib tõesti kadestamist, aga mitte „adidas-susside“, vaid tema humanismi ja pedagoogiande pärast, sest tänu esivanemate geenidele ja raamatukogule on üks mu novelle valitud ka tänavu ja just nimelt austerlaste endi poolt Austria Kirjanike Liidu kogumikku, mille esitus oli Viinis 14. detsembril.

Aga ma loodan sellegipoolest

imerohket jõuluajal, et kõigi meie vabariigi laste kodudes on sel aastal tõelised jõulusussid, kus peidus vanematelt kingiks saadud armastus ja ka ligimesearmastus, mitte aga igivanad ja sovetlikud „adidas-sussid“, mis tekitavad üksnes kadestust ja kättemaksu. Mulle on õnneks pihitud, et minu hulljulged esinemised ja artiklid on innustanud teisigi senisest avalikumalt ja vapramalt oma humanistlikke põhimõtteid kaitsma, kuigi see ametialasele karjää-

Jõulu-adidas-sussid

Kui ma jätkuvalt võitlen kõigi eestimaalaste inimväärse tuleviku pärast, siis teen seda ka oma isa mälestuse nimel, ehkki tean, et tänu tema „adidas-sussidele“ ei suuda ma pooltki nii palju võõrkeelsete laste jaoks ära teha, kui suudaksid meie populaarsed lastekirjanikud, kelle annet ja raamatuid kiidavad isegi jumalasalused.

Jõulupühad on imede aeg

ja seepärast ei jäta ma lootust, et kord loovad humanistlikud eesti kultuuritegelased ühiserinde kõigi Eesti Vabariigi laste (mitte ainult eesti omade) kaitseks. Ka üks vene kirjanik, kes tänaseks Eesti metsa peitu pugunud, kirjutas mulle hiljuti, et teda ei ajanud pealinnast maapaku mitte halbade sovetitegelinskite muutumine veel halvemateks vabariigitegelinskiteks, vaid pigem heade ja andekate muutumine nendesarnasteks. Jälle rahvusest olenemata, sest tandem-tank, mille meeskonnas on koos endine eesti ja vene nomenklatura ehk eliit, sõidab alaväärsetest naabritest üle erilise enesekindlusega, sest **nemad** on ometi loomu poolest kõigist üle.

Vähestel eesti meestel, kes enne murrangut kosinud kaaksaks mõne võluva venelanna, on samavõrd südikust kogu kohaliku vene kogukonna õiguste ja huvide kaitsmiseks nagu näiteks Adolf Käisil. Sageli on asi pigem vastupidi.

rile kasuks ei tule. Aga oma põhimõtete pärast me ometi iseseisvusest unistasime?

Kui suutsime vastu astuda kunagisele silmakirjalikule *sovetnomenklatura*’le „raudse eesriide“ taga, siis peaksime seda suutma veel kindlamalt vabaduses, astudes vastu uuele suurele „mustale ärile“ meie aadetega.

Minu jõulumuinasjutt

on aga oravakestest, kes kuulatakse heausksel jõulupühäl Eesti kõige lastesõbralikumateks loomakesteks, nii et võõrkeelsete eestimaalaste kaitsmiseks pole enam üldse vaja ninasarviklikku iseloomukindlust ja vastupidavust. Oravakesed on ometi meie parkides ja metsades eestlaste poolt nii väga armastatud ja hellitatud! Neid usaldatakse, sest neil pole hundi teravaid hambaid ega karu vägevaid käppi. Orav ja pääsuke kuuluvad Eestiga kindlalt kokku ja seepärast sõltub meie pääsemine suuresti sellest, kas oravakesed levitavad marutõbe või ei levita seda mitte. Ja kui nad kõik nakatatud pole, siis elavad nad õnnelikult tänapäevani...

Eestlaste õnn Eestimaal pole võimalik ilma võõrkeelsete naabrite õnneta. Pole võimalik ilma vaeste ja veel vaesemate õnneta, mille nimel ohverdas end kord Jõululaps, kinkides meile sel kombel aasta kõige helgema ja heategevuslikuma püha.

Ka üks vene kirjanik, kes tänaseks Eesti metsa peitu pugunud, kirjutas mulle hiljuti, et teda ei ajanud pealinnast maapaku mitte halbade sovetitegelinskite muutumine veel halvemateks vabariigitegelinskiteks, vaid pigem heade ja andekate muutumine nendesarnasteks.

nenuks. Suureks psühhotraumaks eesti lastele peetakse ka Siberi koole, kus laps pidi võõras keeles õppetükke üles ütleva.

Miks ei peeta siis julmaks ja ebainimlikuks Eesti Vabariigi keelesundi, mis kohati võtab üpris väärastunud vormid? Miks seda kaitsevad isegi mõned populaarsed lastekirjanikud, kes justkui seatud kaitsma ja armastama kõiki lapsi, mitte ainult eestikeelseid? Meil on ometi demokraatlik vabariik, mille põhiseaduses selgelt kirjas, et iga laps võib õppida oma emakeeles?

Kui ma aga aasta alguses

Flaami PEN-klubis meie venekeelsete kodanike hinge- ja keelehädadest rääkis, siis nuhtles Eesti Vabariigi riigiradios mind selle esinemise pärast just nimelt üks meie populaarne lastekirjanik, sest mitte kedagi ega mitte kusagil ei karistatavat Eestis vene

lapsemeelseid kirjanduslikke eelistusi, mille hulka kuuluvad kindlasti Dumas’ seiklusromaanid.

Karl Martin Sinijärv

arvas riigitelevisionis leplikult, et kui tema võib elus vabalt hakkama saada ilma ooperi ja balletita, siis ei kiirusta ta hukka mõistma neid, kes saavad hakkama täiesti ilma kirjanduseta. Minu arvates on see märksa sallivam ja inimlikum seisukoht kui kultuuriministri oma, kes sekkub isegi sellesse, mis allub samavõrd vähe ministrite korraldustele nagu põialpoiste ootamine. Aga näiteks Eesti vene teatrihuvilised pole oma põialpoisse siiski mitte ilmaaegu oodanud, sest 27. ja 28. detsembril on Laias tänavas Tallinna Linna-teatri laval „Vene Teatrikooli“ esietendused, lavastajaks Irina Tomingas, koreograafiks Irina Krotova. Mängitakse kuulsa ameeriklase Woody Alleni

Kesknoored: Ei fosforiidile!

Keskerakonna noortekogu pidas 10. detsembril Rakveres fosforiidi kaevandamise vastase meeleavalduse. Keskväljakule kogunes ligi 60 kesknoot, kes avaldasid virumaalastele tuge. Kesknoored leiavad, et fosforiidi kaevandamisega satuks ohtu põhjavesi ja kahjustuks elukeskkond.

„Tahan rõhutada, et fosforiideema on eestlastele ajaloolistel põhjustel emotsionaalselt valus. Seda enam ei tohiks eirata kohalike elanike arvamust. Lühiajaline rahaline kasu ei kaalu kunagi üles pikaajalisi muutusi elukeskkonnas,“ sõnas kesknootte juht Jaanus Riibe.

Kesknootte arvates pole keskkonnaminister Keit Pentuse seniesitatud väited kaevandamisplaanidest loobumise kohta piisavalt veenvad.

Noortel olid käes plakatid kirjadega „Mida lapsed jooavad?“, „Käed eemale fosforiidist!“, „Pentus: fosforiit ei ole Eestis kaevandatav“, „Rahva tahet ei tohi eirata“.

Viru Keemia Grupp (VKG) hakkas sügisel välja selgitama fosforiidi kaevandamise võimalusi Lääne-Virumaal, uurides olemasolevate maadevarude mahtu, kättesaadavust ja kvaliteeti ning kaevandamise keskkonnasõbralikkust.

Kesknootte pressiteatest

Heimar Lenk: Soovin häid pühi, kõigile!

Kuulake minu suurt jõulumuusika-saadet Marta Raadios 100,7 MHz või Internetis

24. detsembril kell 12.00 ja 25. detsembril kell 10.00 ja keskööl

Helipuldus Jaak Madismäe

Valitsuse vandenõu Eesti rahva vastu?

Eestis on hea elada. Ja kellel veel ei ole, siis pisut kannatust ja kohe varsti lähebki elu paremaks. Need on sõnad, mida meie peaminister väga tihti armastab kasutada.

MARGUS EEK
Põhja-Tallinna linnaosavalitsuse avalike suhete nõunik

Ja ega midagi teha ei ole. Kui selline optimistlik ja heatujuuline riigijuht niimoodi väidab, siis paljud usuvadki. Vahel nii siiralt, et panevad silmad kinni ega näegi, et hinnad tõusevad kõikidel kaupadel ja teenustel katastroofiliselt.

Inimesed ei näe ka seda, et tuhanded lahkuvad tööle ja elama riikidesse, kus töötavat inimest väärtustatakse. Valitsusjuhi maagilisi sõnu kuulates võib ju tõesti ära unustada, et soojahind tõusis ligi 40%. Kohe varsti, aasta pärast, on ees hinnatõus elektril. Ilmselt umbes samas suurusjärgus kui küttel.

Mis inimesel kõigest sellest, sest peaminister ise ju ütleb, et kohe varsti läheb elu meil ju paremaks?

Inimesed usuvad. Loodavad. Kes enam ei jaksa, pakib kohvri ja lahkub.

See on aga just see, mida valitsuse liikmed kõige enam ootavad. Mida rohkem inimesi meie riigist lahkub, seda kasulikum neile. Kuidas nii?! – ilmselt imestab lugeja.

Vandenõuteooria

Olen veendunud, et töökate ja aktiivsete inimeste viimine sellisesse olukorda, kus elu Eesti riigis oleks väga kallis ning enamikule kodanikest vastuvõetamatu, ongi valitsuse salajane eesmärk.

Miks? Minu seisukoht on, et tegemist on hoolikalt planeeritud vandenõuga, mille eesmärgiks on vabaneda inimestest, kes oleksid vastu paremerakondliku valitsuse tegelikule eesmärgile – rajada Lääne-Virumaale fosforiidi- ja põlevkivikaevandused, eriti just Toolse ja Kabala vahelisele maa-alale, kus peitub ilmselt miljardite eurode eest maavarasid. Asjaolu, et peale kaevanduste rajamist läheb põhjavesi nii sügavale, et kaevud jäävad tühjaks, ning see, et radioaktiivsus hakkab Pandivere kõrgustiku geoloogilise eripära tõttu kogunema asulate alla, ei kõiguta meie Toompeal tegutsevaid otsustajaid põrmugi.

Fantaasia või mitte?

Kindlasti leidub nüüd keegi, kes mõtleb, et selle artikli kir-

jutaja on hull, sest reformierakondlik keskkonnaminister lubas ju selge sõnaga: kaevandusi ei tule!

Tahaks siinkohal irooniliselt muiata ja nentida, et enamasti kipub meie praeguse valitsuse puhul olema nii, et kui kindla

kus inimesed on järjekordselt saanud kinnitust, et valitsuse siirad lubadused ei maksa mitte midagi.

Valitsusjuhi optimism

Meie peaminister armastab sageli tuua näiteid olukorra kohta Soomes ja Rootsis, aga renevueeritum ka fakti, et masu ajal võtsid nende kahe riigi va-

minister võib lubada endale öelda enda maksumaksjatele: kui ei meeldi, minge ära? Samal ajal käib aga aktiivne tegutsemine Virumaal.

Varjatud tegevus

Tegelikkuses ongi mesimagusate lubaduste varjus toimunud intensiivne tegevus. Viimaste aastate jooksul on renoveeritud Sillamäe ja Kunda sadamad, täielikult on ümber ehitatud Jõhvi ja Kohtla-Järve vaheline teelõik. Hetkel käivad suuremahulised ümberehitused Haljala ristmikul ning üle 20 aasta seisnud Viitna ümbersõit saab samuti uue teekatte.

Kõik see on ju positiivne, et eurorahade toel teid ümber ehitatakse ja uuendatakse. Kuid kummalisel kombel on põhiohk olnud just nendel teelõikudel, mis Toolse–Kabala piirkonda ühendavad sadamate ja transiiditeedega.

Läänevirulaseena olen aastaid kasutanud ka kõnealust Haljala ristmikku ega saa siiani aru, miks on vaja just nimelt seda nii mastaapselt ümber ehitada. Maksimaalselt tuli sel ristmikul pööret tehes oodata paarkümmend sekundit. Milles investeeritakse hiigelsuuri summasid sellesse teesse? Minu jaoks on ainsaks vastuseks see, et juba praegu

1. mail 1987 Tartus. Üliõpilased oma Virumaa- ja fosforiidi-teemaliste loosungitega. See on alles midagi harjumatu, see avalikkus tänaval. Nii algas esimene fosforiidisõda.

sõnaga lubatakse, et midagi ei juhtu, siis mõne aja möödudes tõdetakse, et juhtus jah, aga midagi polnud ju teha...

Kardan, et ka kaevanduste kohta antud lubadused ei jää kauaks püsima. Olukord ju nõuab.

Võrdle: „Euro hinda ei tõsta!“ Või Andrus Ansip: „Euro toob investeringud. Elatustase paraneb varsti. Kui see on kriis, siis sellises kriisis ma tahakski elada. Euro on Eesti majanduslik usaldusväärne, selge signaal kõigile maailma investitoritele: tulge siia, looge ettevõtteid ja töökohti, siin on usaldusväärne ja turvaline paik teie ideede teostamiseks ja raha kasvatamiseks!“

Need on vaid mõned tarkusetarad, mis Toompea kõrgete müüride vahelt on

liitsused ette meetmeid väikeettevõtluse toetamiseks, et majandustegevus taaskäivituks.

Mida tegime meie? Oma kõrgete maksude ja nõudmistega me sisuliselt hävitasime FIE-d.

Aateliselt endale vastu rinda tagudes ja piirileppele preambulat lisades võtsid meie valitsustegelased paljudelt äriinimestelt võimaluse tegelda Venemaa transiidiaari ja kaubavahetusega. Seda ajal, mil terve Euroopa otsib pingsalt võimalust Vene turudel kanda kinnitada.

Ka gaasijuhtme puhul on valitsus käitunud enam kui absurdelt. Meie ju gaasijuht ei tahtnud. Ei tahtnud ka neid pakutavaid suuri rahasummasid, mida oleks saanud kasutada Eesti põhjaranniku renoveerimisel. See omakorda oleks toonud juurde nii töökohti kui ka elavdanud kohaliku majandust. Soomlased võtsid Nord Stream'i pakkumise vastu ja on õnnelikud.

Tegelikkuses ei ole mingit olulist vahet, kas torujuhtme võimalik leke Läänemeres juhtub kilomeeter siin- või sealpool. Peale nende suurte rahade, mis Soome riik selle torujuhtmega endale sisse kasseerib, töökohti loob ja soomlaste elu paremaks muudab.

Meie elu läheb aga järjekindlalt kallimaks ja raskemaks. Siia võib veel lisada rahandusminister Ligi ütluse, et kellele Eestis ei meeldi, mingu minema. See kinnitab minu veendumust, et tegemist on planeeritud ja eesmärgipärase tegevusega inimeste äraajamiseks. Millise riigi rahandus-

Kes enam ei jaksa, pakib kohvri ja lahkub. See on aga just see, mida valitsuse liikmed kõige enam ootavad. Mida rohkem inimesi meie riigist lahkub, seda kasulikum neile.

nähakse ette trassi liiklustiheduse tõusu sellisel määral, et uus tee end õigustaks. Mida me siis seal Tallinna–Narva trassil vedama hakkame? Võõrtöötajatest kaevureid? Aastaid on räägitud Tallinna–Tartu maantee renoveerimise vajadusest, aga rahad on hetkel suunatud just Põhja-Eestisse. Olukorras, kus transiit ja kaubavahetus Venemaaga on peaaegu olematu. Metsa ei ole ka ju sellistes kogustes.

Milleks on see kõik vajalik? Minu arvates vaid ühel eesmärgil: muuta Lääne-Virumaa kaevanduspiirkonnaks, kust äravalitud ärimedid hakkavad miljardide ammutama.

Kas edukuse mõõdupuu või pürgimus eikuhugi?

Kogu uue iseseisvusaja oleme olnud teel kuhugi. Parema hariduse poole, edukama riigi poole, suurema vabaduse poole. Arvasime, et parim tee on Euroliit, mis peaministri arvates saanuks hüppelauks lausa viie rikkama riigi hulka pääsemisel. Euroliidust omakorda leitakse, et läbi selle ühenduse suudame paremini konkureerida Ameerika ja Hiinaga.

MATI VÄÄRTNÕU

Kas keegi

on ka mõtelnud, et miks meile seda kõike vaja on?! Mis on see tegelik edukuse mõõdupuu, mille järgi end võiksime seada?! Miks peame olema edukad konkureerimises Ameerika ja Hiinaga?! Milline on see parem haridus ja mis me sellega peale hakkame?! Mida annavad meile need paremad võimalused?!

Lõpuks, mida annab meile see rikkus, mida nii taga ajame?! Kas me elame sellest kauem? Kas meie tervis on sellest parem? Kas omame läbi selle rohkem lähedasi sõpru või terenevad sellest peresuhted? Kas me oleme sellest õnnelikumad?! Või on meie ainuke eesmärk see, et surres saaks keegi mõõta kokkukuhjatud

See, et suur osa ühiskonnast enam ots otsaga kokku ei tule, võitjaid ei huvita. Selle peale, et suur osa võitjatest võivad homme juba ise kaotajateks osutada, mõtelda ei osata.

vara hulka, mis läbi tõstetaks meid poodiumile austusavalduste saatel?!

Kallis rahvas,

kas ei ole mitte nii, et me oleme oma elu ära raisanud? Selle asemel, et elada, pühendada oma aega oma lähedastele, tunda rõõmu sellest, mis meil on ja mis meid ümbritseb, me ainult tõttame kuhugi. Näib, et püüame oma varju, sest kunagi ei saa meile küllalt. Alati on vähe raha, haridust, asju, ning me leiame üha vähem aega iseendale ja oma lähedastele. Tulge ometi mõistusele, inimesed! Mõtelge, kas nii arulagedat elu me tõepoolest enesele soovisime, kui unistasime iseseisvast Eestist?!

Kui midu ei oska enam maailma olulisi asju märgata, proovige oma laste pealt õppida. Vaadake, kas pidev mänguasjade juurdekuhamine teeb neid õnnelikuks või teeb seda hoopiski isaga-emaga veedetud kvaliteetaeg – üheskoos midagi meisterdades, matkal või kalal käies või muud koos tehes. Ükskõik kui palju mänguasju lastel ei oleks, alati kordub üks muster: vanad mänguasjad jäävad unustusse ja rahulolu saavutamiseks on vaja üha uusi.

Nii on ka meil endil:

vahet ei ole, kui palju asju, võimalusi, vahendeid meil on, alati on neid vähe. Enamik on valmis loobuma isegi oma töekspidamistest, peasi et kättevõidetud elustandard ei langeks.

Ikka ja jälle leitakse end mõtlemast, et meil on vaja veel seda ja seda, ning küll siis jääb aega oma lähedaste seltsis olla. Reaalsuses aega ei jää ega tule. Lõpuks me isegi ei mõtle, vaid käime masinlikult harjumuspäraselt rada, kuna oleme end sidunud hulga kohustustega, mis ei lõpe, enne kui maine elu otsa saab.

Meil ei jää aega iseenda jaoks, laste ega vanemate jaoks. Püüame hädapärast nendega toimetada nii, et nad meie elutempot ei segaks. Nii paneme lapsed varakult lasteaeda ja vanemad vanadekodusse, et meil endil jääks enam aega edukuse-

redelil üles pürgimiseks. Paraku jääb loodetud õndsus tulemata ja mingil hetkel leiame end ise vanadekodust, sest meie eeskujul ka lastel ei ole aega meiega tegelda.

Edukultuses trambime

jalge alla kaasime. Ainult võitjad on hea elu ära teeninud. Kõik teised on oma kehvas elus

Kas see on meie eesmärk?

Me ju tahame kõigest olla õnnelikud, hoolida ning olla hoolitud, lävida sotsiaalselt kaasinimestega, olla turvalises ja rahulikus keskkonnas ning tunda kõigest sellest rõõmu. Kas selleks on meil vaja olla viie rikkama riigi hulgas? Kas selleks on meil vaja pool elu õppida maailmas eri koolides?

Julgen väita, et oleme oma riigi juhtimise andnud inimeste kätte, kelle arengutee on jäänud pooleli ning kes seetõttu ei tea midagi tegelikest väärtustest, mis teevad inimesed kordi õnnelikumaks, kui seda suudavad asjad ja mammona ning elu ülesehitamine sellele, kes kellele ära teeb. Ameerikas elab inimrühm *amish*'id. Nad elavad viisil, mida viljeldi sada ja enam aas-

majandada; meile on vaja riiki, mis väärtustaks inimese, pere, kogukonna; meile on vaja riiki, mille alustalaks on tugevad külad ja alevikud ning seal viljeldav kultuur, mitte üksikud tõmbekeskused. Meile on eluliselt oluline ühtekuuluvustunne, mis liidab meid rahvana ning mille abil oleme võimelised üle elama ka kõige raskemad arenguetapid Eestimaal!

MUUDAME ISEENAST: Mati Väärtnõu kirjutab, et äkki oleks aeg peatada hullumeelne amokijooks oma riigiga Euroliidu kiirteedel ja pöörduda tagasi juurte juurde, muutes vildakaid väärtushinnanguid. Ei ole vaja olla viie rikkama riigi hulgas, sest nii võime varsti olla rikas ainult oma rahva väljasuremise tempo poolest. Foto: Urmi Reinde

ise süüdi, ja seega neile kaastunnet ei jagu.

See, et suur osa ühiskonnast enam ots otsaga kokku ei tule, võitjaid ei huvita. Selle peale, et suur osa võitjatest võivad homme juba ise kaotajateks osutada, mõtelda ei osata.

Meile on vaja riiki, mis suudaks end ise majandada; meile on vaja riiki, mis väärtustaks inimese, pere, kogukonna; meile on vaja riiki, mille alustalaks on tugevad külad ja alevikud ning seal viljeldav kultuur.

Tegelikuses sõõb ainult materiaalsele edule üles ehitatud süsteem varem või hiljem oma lapsed. Parimal juhul jõuame Mehiko tasemele, kus edukad peavad oma omandit kaitsma elektritaraga.

Kas selleks on meile vaja üha rohkem raha ja asju? Kas selleks on meile vaja Euroliitu? Või piisaks, kui meid ümbritsev ruum oleks üles ehitatud jätkusuutlikkuse põhimõttel, kus lapsed hoolitseksid oma vanemate eest; kus terve pere-

muld on see, kui mitu põlvkonda saab elada võimalikult lähestikku üksteist toetades; kus majandus on üles ehitatud isemajandamise põhimõttel; kus eesmärgiks ei ole raha, vaid rõõmus ja eluterve ühiskond koos oma rahva ja kultuuriga?!

tat tagasi. Nad küll lähtuvad kristlikest põhimõtetest, kuid see ei ole momendil oluline. Nad on õnnelikud oma elukorralduse üle, nad ei tunne puudust tänapäevases kiirustamisest, nad ei ela asjade omamise nimel. Nad elavad oma elu ja nende arvukust loetakse juba 250 000 ringis ning nende arv kasvab. Meid, Eestimaal elavaid inimesi, on ehk viis korda enam, kuid meie arv kahaneb, ja kahaneb kiirenevas tempos.

Äkki oleks aeg peatada

hullumeelne amokijooks oma riigiga Euroliidu kiirteedel ja pöörduda tagasi oma juurte juurde, muutes vildakaid väärtushinnanguid? Meil ei ole vaja olla viie rikkama riigi hulgas, sest nii võime varsti olla rikas ainult oma rahva väljasuremise tempo poolest. Meile on vaja riiki, mis suudaks end ise

Selle eesmärgi nimel tuleb loobuda elamast homse arvelt ning elada tänases päevas, siin ja praegu! Tuleb loobuda taga ajamast suurt raha! Tuleb loobuda abstraktsetest eesmärkidest (*a la* kõik euro heaks, mis peaks meile kunagi õnne tooma), vaid see õnn tuleb teha iseenda kätega siinsamas: omas kodus, omas külas, omas linnas! Kui me õpime iseennast austama ja õnnelikuks tegema, siis sellega anname ka oma panuse maailma paremaks muutmisele! Ma ei kutsu üles minema oma arengus sada aastat tagasi nagu *amish*'id, vaid pöörduma tagasi väärtuste juurde, mis on läbi aastasadade hoidnud elu Eestimaal ning liitnud meie rahvast. Me suudame seda.

Toimetuselt: Mati Väärtnõu siinavaldatud essee rippus lühiajaliselt üleval 21. novembril Delfis. Autor saatis oma loo ka Kesknädalale.

ANTS MIKK

16.01.1930 – 11.12.2011

Mälestame erakonnakaaslast. Meie sügav kaastunne perekonnale.

Keskerakonna Tartu linna piirkond

KESKERAKONNA UUSAASTAPIDU

Salme Kultuurikeskuses laupäeval, 21. jaanuaril kell 16 – 22

- * UKU SUVISTE kontsert
- * Tantsuks MAIT MALTIS ansambliga
- * Peotuju hoiavad külalis- ja üllatusesinejad
- * Soe buffeelaud
- * Avatud baarid

Registreerimine ja info tel 6 273 460; e-post: keskerakond@keskerakond.ee

Kuni reedeni, 20. jaanuarini kella 17.00-ni pääse odavam

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Jeesus või päkapikud?

Alates muinasajast kuni Eesti taasiseseisvumiseni olid jõulud religioossed pühad, mis tähistasid maise ja taevase kokkusaamist: Jumal sündis inimesena, et inimesed saaksid jumalikuks.

Meie Miksikese päkapikk

Jõule tähistati nii Jaan Kaplinski kui ka Arnold Rüütli kodus. Kalmistud ja Vabadussõja monumendid (niipalju kui neid alles oli jäänud) särasid küünlatuledes ning rahvas ei mahtunud kirikutesse ära, kuigi seal käimise üle peeti järelevalvet. Esimene jõulujumalateenistuse ülekanne ETV-s 1988. aastal mõjus uskumatu ja ühendas rahva hardas pühade-meelolus. Siis hakkasid koolides käima kirikuõpetajad ja kirikutes koolid, leeri- ja lipuõnnistamised muutusid massiliseks.

Taasiseseisvumisele järgnenud esimeste jõulude jumalateenistusel, mida ETV üle kandis, valitsuse eest ei palvetatud – võib-olla esmakordselt selle riigi ajaloos. Mingil moel on sellega seotud ka Edgar Savisaare valitsuse tagasiastumine kuu aega hiljem. Järgnenud 20 aastal on võimust võtnud tarbimiskultus, mille preestriteks punastes colacola-mantlites jõuluvanad, prohvetiks Milton Friedman. IRL-il õnnestus vaid lihtsameelsete inimeste silmis aated turuga ühendada; tegelikult on esimene teise kattevari, nagu seda näitab elamislubade ümber lahvatanud skandaal.

Sajandivahetuseks tulid võimule päkapikkude hordid – see tähistab diametraalset pööret religioossusel ilmalikkusele. Jõulumüstika kadus. See tagabki kapitalismi võidu iga ühiskonnakorralduse ja kultuuri üle maailmas.

Tõelised põialpoised päästavad Lumivalgekese surmast (vt J. ja W. Grimm) ega jäta lapsi nälja ja külma kätte. Paracelsuse välja mõeldud gnomid on kaevanduste ja maapõuevarade (sealhulgas fosforiidi) valvurid – jändrikud 0,3–0,6 meetri pikkused valge habemega vanamehed, peas teravatipulised mütsid (vt T. Allan. Müütilised olendid). Kes on aga meie päkapikud?

Karl Lust (SDE)

Kuhu suunduvad sotsid?

Kõik sõltub sellest, mis kursil sotsid soovivad edasi purjetada. Loogiliselt peaksid ju sotsid maailmavaateliselt vasaktsentristid olema. Pihli eestkostel nad seda ju olidki. Kui aga sotsist presidendi maailmavaadet ka arvestada, no siis on nad ju päris parempoolsed. See on vana tõde, et riik on seda stabiilsem ja demokraatlikum, mida ühtsemad ja tugevamad on riigis nii koalitsioon kui ka opositsioon. Meie riigis on seni läinud aga nii, et koalitsioon on ühtne olnud ja võimul püsinud, kuid kahjuks on see seni korduvalt saa-

vutatud opositsiooni nõrgestamise või lõhestamise hinnaga. Ka tuleb ette, et sõnakuulmatud visatakse koalitsioonist välja, nagu juhtus viimati sotsidega. Opositsiooni lõhestamise näide on KE-RA liidu lõhkumine. Koalitsiooni on võimalik teha paremal juhul sarnaste maailmavaadete erakondadega, ometi tuleb ette ka olukordi, kus koalitsiooni moodustavad erinevate vaadete erakonnad. Siit omakorda tekib võimalus moodustada nn võrdväärsete liit ehk kompromissikoalitsioon, kus

seaduste vastuvõtmisel vastastikune konsensus saavutatakse näiteks vastastikku kompromisse tehes – selline koalitsioon oli Reformi- ja Keskerakonna vahel. Ja teine võimalus minna koalitsiooni oma erineva maailmavaatega on minemine kutse peale koalitsioonile kuulekaks puudlik, nagu juhtus see viimati rohelisega.

Millise tee valib nüüd meie "tõusev täht" SDE? Kas ühineda vene rahvusliku erakonnaga, millega kaasneb oht oma sotsiaaldemokraatlik maine määrida? Kas

minna pärast IRL-i allakäiku kutse peale koalitsiooni Reformi-erakonnaga, kuid mis käteb endas ohtu muutuda REF-i puudlik? Kas moodustada üksmeelne ja tugev opositsioon koos KE-ga, et tõesti jääks lootus siis tuua Eestisse muutusi paremuse poole? Tundub, et sellele viimasele alternatiivile ei ole. Millise tee valivad sotsid?

Udo Knaps

Märjamaa, Rapla maakond

Valimised olgugi ebasalajased?

E-valimiste suureks asjatundjaks tõstetud riigikoguliige Valdo Randpere sarjas Kuku raadio saates (24. nov kell 16.25) Keskerakonda väidetava asjatundmatuse pärast e-hääletamise asjus, ise unustades, et Eesti valimisõigus nõuab salajast hääletamist ja et selle tingimuse eiramine on karistatav. Sain Tallinna Muusikakeskkoolis olnud valimispunkti hoolsalt ametnikult pragada, kui üritasin valimisedelid väljaspool kabiini täita.

Aga mis salajast e-hääletamisest saab rääkida näiteks hooldekodus, kus juhataja võtab vanurid kokku ja küsib kombekohaselt nende kui hääletajate eelistust, kuid kandidaadinumbri fikseerib oma suva järgi (dokumendid niikuinii tema seifis)? Või kui poenurga taga suunatakse valijate meeleolu mõne õllepudeliga? Kui valikuid „arutletakse“ alluvatega, sugulaste ja tuttavatega? Nuputajale nippe leidub.

Võidukas elektroonika küll aitab kindlustada võimu, kuid kaotab valimiste salajasuse. Riigikogu valimisteks juba võinukski valimisõigust kohendada: tunnustada hääletamine avalikuks, kaotada valimiskabiinid ja isegi küsitavusi tekitavad urnid. Kui juba on olemas tehnika, mis e-hääled juhatab sinna kuhu vaja, need registreerib ja kokku loeb, milleks siis enam valimisedelidki ja nende mitmekordne ülelugemine? Valitud kõrge kogu võiks piinlikkust tundmata tugineda JOKK-ile.

Jaan Vahtra, Tallinn-Pääsküla

Enam kui anekdoot

Noorpoliitik ja veteranpoliitik vestlevad olukorrast riigis

Vana: Noh, mida sa nüüd kostad!.. Sinna pole ju kuigi palju aega möödas, kui arutlesime olukorrast riigis ja jõudsime järeldusele, et ega Venemaa meile enam sõjaga kallale ei tule, vaid tulevad tema rahamehed ja ostavad meid ära.

Noor: Seda ma üllatuseks ei pea, sest parempoolsed on ju rahaahned. Nüüd on algus tehtud ja Eesti elamislubadega äritsetakse isegi riigi tasandil. Minule on üllatus see, et see üleriigiline häbilugu üldse avalikuks tuli.

Vana: Ütlemine „Teise silmas näed pindu, enda silmas palki ei näe“ on parempoolsetele praegu nagu rusikas silmaauku. Mäletan, et keegi Tartust pärit suurärimees annetas „äraostmatute“ partei loomiseks suure rahasumma eesmärgil, et tulevane partei likvideeriks poliitikat Savisaare. Mis sa kostad?

Noor: Tuleb välja, et Eesti riigi suurhabis on süüdi ka suurärimees Tartust, kes seda nn äraostmatute parteid finantseeris. Vanasõna „Kes teisele auku kaevab, see ise sisse langeb“ peab paika. Aga lohutab vähe.

H. K., Tartu

ISAMAALAUULUKE

ehk Kes teisele auku kaevab, see ise sisse langeb

Isamaa ilu hoieldes, vaenlase vastu võideldes, elamiseks lube annan, Peipsi tagant raha kannan.

Raudne, Stelmach – kõvad poisid, ärisaladusi mõistsid, rahva usalduse võitsid, rahajõhmmid Läände sõitsid.

Rahakoormad on meil rasked. Ainult oodata meil laske. Küll me teeme konnatiigist ihe viiest rikkast riigi.

Jõulud saabumas on varsti. Kuusk see kukkus maha – partsti. Polnud teisel viga muud: ta ei olnud vahtrapuust.

Vaher lihtsalt nii ei kuku. Tema läheb ajalukku. Isegi suur Vene Moskva ei saa teda ära osta.

Reetureid ka Mart ei taha, tema laseks kõik nad maha. Appi tõttab luureboss, vana sõber Niiles-Kross.

KAPO-l pole üldse aega. Tarvis Viisitamme kaeda. Tallinnas on lood nii pahaad, linnal liiga palju raha.

Viga president ei märka. Peaminister ka ei ärka. Kuigi õues pole lund, magavad vist talveund.

Magavad kui hiired urus, karud koopas, koprad kurus. Soovivad kõik näha und, et ei saabuks nende tund.

Va armetud ametlikud töötud!

Naljakale tabelile sattusin – arvelolejad töötü viimase töökohta järgi. Seisuga 31.11. Näiteks on seal kaks riigikogulast. Kuna valimised olid kevadel, siis järelikult sellest ajast saadik ikka töötä. Samuti 5 endist linnapead või vallavanemat, 2 maavanemat. Uskumatult uhke seltskond ju! Paneb muidugi nuputama, et ei tea kes siis. No ja muidugi siis veel tervelt 6 peatoimetajat, 6 lavastajat, 7 sportlast(!), 2 haigla- või kliinikujuhti, 2 haigla osakonnajuhatajat jne jne. Uskumatus koguses igasuguseid ootamatuid ja vähem ootamatuid tegelasi. Kõik va arme-

tud ametlikud töötud! Mitteametlike nimekirja muidugi pole, ehk oleks huvitav seegi.

Ma ei kujuta ette, mis nad siis kõik on tõesti vaesed töötud või kasutavad võimalust kõik töötuskindlustushüvitised veel kätte saada, mis aga annab (nagu mõni ju kogemata avalikult välja on lobisenud). Nende endiste sissetulekute juures kukub ju kena kopikas.

Poliitvaatleja Pärnust

Kuhu on kadunud IME?

Aastatel 1920–1940 osati ja jõuti sõjast väljunud Eesti riiki üles ehitada ilma igasuguste (praeguses mõistes) eurotoetusteta ja selliselt, et rahva elatustase oli siin kõrgemgi kui tolleaegses Soomes. Nüüd on nn laulvast revolutsioonist mõõdunud niasama palju aega, vahepeal on tehtud IME-t, postsovetlikku Eestit aga hoitakse välistoetuste najal püsti otsekui tühja kotti.

Mart Nikluse kommentaar Delfi 29. novembri loole „Miks me kogu aeg võrdleme end Soomega?“

Mis maa see küll on?

ETV saade „Foorum“ arutas 18. novembril reformikatele meelepäraselt 2012. a. riigieelarve projekti. Rahvaerakondi esindasid keskerakondlane Mailis Reps ja sotsiaaldemokraat Indrek Saar, kes esitasid hulgaliselt parandusi ja ettepanekuid, kuidas palku, pensioni, töötubirahasid jne suurendada teiste riikidega võrreldes liigsuurte kaitsekulude kärpimise ning mõnede hiigelpalkade täiendava maksustamise teel. Kuid nagu pilkeks kogu rahva tahte üle, mis saates väga selgesti väljaõeldi, sai eelarveprojekt riigieelarveks rullitud.

Et ära seletada seda kuratlikku mängu, mida rahvaga mängitakse, tuleb minna ajas tagasi, Eesti Vabariigi taasiseseisvumiseni, kui tollased karjäärikommunistid jagasid rahva vara ning meie inimesi mustadeks ja valgeteks, orjadeks ja orjapidajateks. Rahavood pandi maksu- ja pal-

gapoliitika abil liikuma mustadelt valgetele. Nii sündiski raha ja võimu liit, mis on täna Eestimaad hukutamas. Sündis liit, mis panustab täispangale: kui pole üht, ei saa olla ka teist.

Nüüd on Eesti rahva uue päeva algust kuulutanud Tõnis Mäe „Koidule“ ja Gustav Ernesaksa laulupeo-lõpuhümniile „Mu isamaa on minu arm“ lisandunud kolmas rahva südamehääli, usutunnistus ja appikarje — Siiri Sisaski poolt Peeter Volkonski värssidele loodud „Mis maa see küll on?“. Aidaku meie rahvast nii taevas kui ka see laul, et leiaksime jõudu ja suutmist purustada rahvareetrite kootud võimu-, raha- ja orjahaalad!

Mis maa see küll on, kus rahvas valib ühtesid, aga võimule saavad teised? Rahvas valib Savisaart ja Ratast, aga valimismasinast tulevad välja Ansip ja Ligi. Valimispettus? Ehk on osa võimu-

Foto Tiit Maksim

partei esindajaist Riigikogus koguni ilma rahva mandaadita — võib-olla petetakse rahvast armuult e-valimisest, mida läänemaailm ei pea usaldusväärseks? Kuidas on võimalik, et suurepalgelised ostavad Tallinnas üle kahe miljoni euro maksuvaid luksuskortereid ja -eramuid, soetavad mõisaid ja maid, omandavad Hispaanias või mujal eksootikas luksushotelle ja -suvilaid? See kõik võiks olla normaalne seal, kus

Rahvalt võetud raha tuleb rahvale tagasi anda. Aga meile on meie raha tagasi lubatud juba 20 aastat.

Esimeses Eesti Vabariigis, kus linnades elas 30% ja maal 70% rahvast, vallavanematele ja nende abidele palka ei makstud — seda said vaid vallasekretär ja käskjalgkoristaja. Nüüd aga, kui maa on rahvast juba peaaegu tühi, asub vald valla kõrval, vallamajad tulvil head palka saavaid töötajaid.

Ütleme otse välja: need ongi Ansipi ja Ligi valijad, kelle peast ei pea langema ükski juuksekarv. Kes neist tänase võimu poolt kätt ei taha tõsta, see on survestatud seda tegema, sest muidu öeldakse talle: „Homme ära enam tule!“ Eesti võiks midagi õppida kreeklastelt, kelle palgad, pensionid, elatusrahad jm on kordi suuremad meie omadest ning kelle peaminister ei läinud rahvalt raha võtma, vaid palus selle asemel abi Euroopa Liidult. Meie imepisike riik aga kulutab lugematul hulgal raha lauspropagandale. Nüüd näiteks on pandud Riigikogu reformikas Valdo Randpere kukuutama Tallinna keskerakondlikku linnapead Edgar Savisaart, ning ta otsib palavikuliselt ülejooksikuid, kes oleksid valmis temaga koos seda teoks tegema.

Paul Hank
Antsla, Võrumaa

Tänamine

Kogu südamest aitäh kõigile heasoovlikele vabatahtlikele, kes kirjades leheküljel avaldamiseks saadetuga on aidanud suunata teisi tunnetama Eesti elu erinevaid külgi, avardanud kaasluugejate maailmapilti omapoolsete vaatenurkade ja elukäsitustega, oskust ja võimalust mõõda osalenud meie ühistes püüdlustes äratada imestuses kriitilist suhtumist ümbristevasse ja lootust raskuste ületamiseks, sisendanud soovi taotleda enam, et suudetaks saavutada jõukohast, arendanud mõttemõlgutusi elunähtuste ja ühiskonna arengutahkude üle. Aitame edaspidigi üheskoos kaasa, et maailm muutuks inimlikumaks!

Kõigile teile, kallid kaasosalised, häid pühi ja kaunist aastaavahetust! Jätkegu tervist ja ärgast, ülesehitavat vaimu!

Tiit Maksim
toimetaja

Järgmine Kesknädal ilmub 11. jaanuaril 2012

Naeratus ei maksa midagi!

Olla? Teha? Omada? Ehk kuidas luua oma edu? Vastuse sellele igavesele küsimusele leiab järgnevast tekstist, mis pärineb VIP-coaching*-treeneri Jelena Denissenko positiivse mõtlemise treeningunippidest. Kurvadele eestlastele on vahel – eriti jõulude ooteajal! – vaja optimismisüsti. Just seda Jelena Denissenko pakubki.

Kallid sõbrad!

Uue aasta ilutulevärkide, pidutuju ja muinasjutuhõngu imeilised päevad! Kuidas hoida ja kanda peo kirkust, hingestatust ja positiivsust kogu aasta? Inimene on oma olemuselt väga harmooniline.

Väline olek on sisemise peegeldus, ja vastupidi.

Püüdke kohe meenutada kirgast, lõbusat hetke oma elust, mil kogu südamest naersite! Õnnestus? Tuletage detailselt meelde oma toonast meeleolu, seda kõike, mis ümberringi toimus...

Sukelduge rõõmsasse, õnnelikku, kerglasesse, lõbusasse meeleseisundisse!

Ja nüüd, seda mäletades, proovige näole taastada süngi ilme, manada ette kurjusemask. Ei õnnestu? Naeratus õitseb suul iseenesest!

Oleme loomult väga harmoonilised. Kui sisimas valitseb hingerahu, siis kiirgata ümbritsevatele automaatselt rahu ja kindlust. Inimesed tõmbuvad siis Teie ligidusse iseenesest. Sarnane tõmbab sarnast! Ja Teie suhtlusringkonda tulevad

OLLA – see on hingeseisund, maailmatunnetus, eneseteadvus, arusaam oma missioonist. See on sisemise vabaduse või hingevangla olek.

kindlad, tegusad, harmoonilised inimesed. Teil on piisavalt jõudu ning soovi naeratada ja toetada igäüht, kinkida killuke soojust. Te saate rahulduse nii tööst kui ka kodustest toimetustest.

Kuid kui hinges harmooniat ei ole? Kust seda siis võtta? Mis harmooniast saab juttu olla, kui

on ainult kiirustamine kõikjale, et jõuda! Kriis mõtlemises, tülid tööl. Igaüks tirib tekki enda poole, kui ühega saad asja lahendatud ja läbi räägitud, üllatab kohe teine. Kõiki on vaja motiveerida... Kogu päev nagu orav rattas, plahvatus äärel! Tuleb tuttav ette?

Võluvalem, mis äris toimib 100%:

olla – teha – omada

Valemi tuum on selles, et meie tulud sõltuvad konkreetsetest tegudest, aga meie teod sõltuvad olekust OLLA. See on hingeseisund, maailmatunnetus, eneseteadvus, arusaam oma missioonist. See on sisemise vabaduse või hingevangla olek. See on need helged mõtted ja ideed, mis meile pähe tulevad.

Inimesed kõnelevad sageli: "Algul on vaja teenida, ja seejärel muutub mu suhtumine ellu!" See on üks illusioonidest, mis elab inimeste peas. Kas naeratus maksab raha? Kas teisi inimesi lihtsalt armastada on vaid rikaste pärusmaa? On's hingesoojus mõõdetav rahahulgaga kukrus?

Esmatähtis ei ole, mis inimesega toimub, põhimõte on, kuidas ta sellesse suhtub. Seni, kuni inimese olekut juhib negatiivsus, tulevad tema juurde analoogse negatiivse hoiakuga vingujad. Nad nii väga armastavad kritiseerida ja hädaldada, ning kui inimene nõustudes neile järele annab, siis neil vingujatel on tema kõrval väga hea!

Ainult et kas selles liidus on väge? Võib-olla vaid tugevdate enesekaitset? Kelle vastu? Kes kannatab võimendatud negatiivse jõu läbi? Ent energia ja aeg on kulutatud...

Võib-olla on mõttekas tuua need lõputud kurtjad mingisse

muusse, loovamasse keskkonda? Et inimesed puutuksid kokku teistsuguse sisemise meeleoluga.

Missuguse mõtlemustri võiks uuel aastal vormida?

OO, POSITIIVSE MÕTLEMISE SUUR VÄGI! Kriis riigis? Naerata! Kriis – see on kiirete muutuste aeg. Kellelegi on muutused õudus, kellelegi aga võimalus. Kõik sõltub sellest, milline harjumus mõeldi inimesel kõrvade vahel pesitseb. Uusi võimalusi ei ole vaid ühes paigas – kalmistul! Kriis on alati uus võimalus. Oleme olemuselt väga harmoonilised ja hing soovib kõiges edu – tegelik liider selleks, et kõike jaksata ja elada, saades rahuldust igast hetkest! Kriisaja leheartikle ja telekamüra kiuste! Sinu elu kallihinnalised hetked! Millesse oma aega panustad? Mida toob tänane päev, järgmine kuu, uus aasta? Mil moel saab see ÕNNESTUMISTE järgmiseks panuseks? Treeningutel õpime teadlikult kontrollima ja muutma oma olekut OLLA positiivseks. Treenime võimalust luua oma edu! Meile on alati jõukohane tulla toime sellega, et pärsida edutus elus ning harmoneerida oma sisemine maailm. Võib alustada lihtsast. Võib teha mõningaid lihtsaid harjutusi, mis kergesti aitavad mõtleviisi positiivseks muuta!

Mõned väikesed saladused

Hommikul ärgates tuleb mõnusaltsängis ringutada ja vastata enda mõnele küsimusele. - Mis minu elus praegu head on? (Leida kõik rõõmud, väikesed ja suured, õppida neid iga päev märkama ja hindama.) - Kes mind armastab? (Sinu ümber on neid inimesi oi kui palju!) - Keda armastan mina? (Seda nimekirja iga päev laiendada!) - Kuidas tänane päev mind edule lähemale toob? - Mida teen tänase päeva jooksul, et õhtul hea tujuga uinuda? (Mõeldi elluviimiseks välja

paar-kolm geniaalset ideed.)

Tahate harmoneerumise efekti tugevdada – naeratage! Nagu teada, on naeratamiseks vaja pingutada 17 lihast, aga tavalise "tõsise" näoilme saavutamiseks pingutame 43 lihast.

Oled õnnistatud, sest oled oma elu juht! Täheandab, võid ise oma saatust juhtida ning luua teistelegi uue, parema maailma! Uude aastasse uue olekuga OLLA!

Tantsi nii, nagu poleks keegi Sind nägemas.

Oo, positiivse mõtlemise suur vägi! Kriis riigis? Naerata! Kriis – see on kiirete muutuste aeg. Kellelegi on muutused õudus, kellelegi aga võimalus. Uusi võimalusi ei ole vaid ühes paigas – kalmistul!

Laula nii, nagu poleks keegi Sind kuulmas.

Tööta nii, nagu poleks Sul raha vaja.

Armasta, nagu poleks keegi Sulle ial põhjustanud valu.

Ela nii, nagu oleks Maa peal paradüüs!

Tõlgitud:

<http://mlm-goodnews.ru/>

Vene keelest MARGIT-MARIANN KOPPEL

* Coaching. "Edu territoorium", vahend isikliku elu, äri arengu ja edu saavutamiseks, hingelistest kriisidest väljumiseks, inimese loome-, karjääri- jm võimete avastamiseks ning sisemise potentsiaali realiseerimiseks, keskendumine eesmärkide saavutamiseks tehtud otsustele ja orienteeritus tulemustele.

TALLINNA TV

26. DETSEMBER – 1. JAANUAR

ESMASPÄEV, 26.12

08:55 KAVA
09:00 TeTeVeke
09:30 Jõulud Brüsselis*
10:00 Kultuurimeete*
10:30 Tallinn, olen kuulul! *
12:15 Edith Piaf - elusse armunud *
14:30 Jõulujazz
15:40 TeTeVeke
17:00 Venelane, razguljai! Rahvamuusikaansambli Zlatõje Gorõ kontsert
18:40 Igor Jermakov ja Zlatõje Gorõ. Intervjuu rahvamuusikaansambli juhiga
19:00 Kas tohib? *
19:30 Tartu uudised
20:00 Pealinnapilt
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
20:45 Ansambel MTJ 30 ja sõbrad
22:00 Runaways
23:45 KAVA
23:50 TÄNA*
00:20 Tartu uudised*
00:50 Pealinnapilt*
01:20 MTJ 30 ja sõbrad*
02:35 Runaways*

TEISIPÄEV, 27.12

08:55 KAVA
09:00 TeTeVeke
09:30 Kas tohib? *
10:00 Tartu uudised*
10:30 Pealinnapilt*
11:00 Pillimeeste klubi*
12:00 Triangle*
12:30 Kohtumised kamina juures.*
13:30 Koos parima sõbraga*
13:50 Runaways*
17:55 KAVA
18:00 Linna aed*
18:30 TeTeVeke: multifilm
18:40 Christie
19:10 Luubi all
19:30 Mõtlemis taas
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Süda jäi Eestisse
21:30 Spordiaasta 2011 TOP 10
22:00 Sisering
23:35 KAVA
23:40 TÄNA*
00:10 Luubi all*
00:30 Mõtlemis taas*
01:30 Süda jäi Eestisse*
02:00 Spordiaasta 2011 TOP 10*
02:30 Sisering*

KOLMAPÄEV, 28.12

08:55 KAVA
09:00 TeTeVeke: multifilm
09:10 Luubi all*
09:30 Mõtlemis taas*
10:30 Süda jäi Eestisse*
11:00 Spordiaasta 2011 TOP 10*
11:30 Etnos*
12:00 Jõulud saksa ja inglise moodi*
13:20 Sisering*
17:55 KAVA
18:00 TeTeVeke:Tähepoiss
19:30 Linnaruum*
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Estica. Linnateater
21:30 Tallinna 9. visioonikonverents «Uus elu mägedele»
22:00 Liblikas piinarattal
3:35 KAVA
23:40 TÄNA*
00:10 Kultuurimeeter*
00:40 Estica. Linnateater*
01:10 Tallinna 9. visioonikonverents «Uus elu mägedele»*
01:40 Liblikas piinarattal *

NELJAPÄEV, 29.12

08:55 KAVA
09:00 TeTeVeke:Tähepoiss*
10:30 Ajaga sammu*
11:00 Kultuurimeeter*
11:30 Estica. Linnateater*
12:00 Tallinna 9. visioonikonverents «Uus elu mägedele»*
12:30 Talendid kodus*
14:00 Liblikas piinarattal *
17:55 KAVA
18:00 Pealinnapilt*
18:30 TeTeVeke
19:30 REC

20:00 KodanikuTV. Südamelt ära
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Pealinn elu
21:30 Meistrite linn
22:00 Harvey viimane võimalus
23:35 KAVA
23:40 TÄNA*
00:10 REC*
00:40 KodanikuTV. Südamelt ära*
01:10 Pealinn elu*
01:40 Meistrite linn*
02:10 Harvey viimane võimalus*

REEDE, 30.12

08:55 KAVA
09:00 TeTeVeke
10:00 KodanikuTV. Südamelt ära*
10:30 Pealinn elu*
11:00 Meistrite linn*
11:30 REC*
12:00 Tantsides eilsest tänasesse. Sõprus 65*
13:05 Kultuuripealinn
13:35 Tantsides eilsest tänasesse. Sõprus 65*
14:35 Kodumaa laul. Ursula Calenberg
15:20 Kullaproov 585, 2010
16:20 Harvey viimane võimalus*
18:00 Süda jäi Eestisse*
18:30 TeTeVeke: Jõuluingel
19:30 Ajaga sammu
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Lady Chatterley
23:45 KAVA
23:50 TÄNA*
00:20 Ajaga sammu*
00:50 Kultuurimeeter*
01:20 Lady Chatterley*

LAUPÄEV, 31.12

08:55 KAVA
09:00 TeTeVeke
09:30 Koos parima sõbraga
09:50 Ajaga sammu*
10:20 Kultuurimeeter*
10:50 REC*
11:20 Eesti klaver ja Euroopa Jõulumajak*
12:50 Rock Hotel 33
15:55 Armastus koolera ajal
18:15 Maailm samme täis
19:15 TeTeVeke: 3 põrsakest
20:00 2 x viisteist minutit
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Spordiaasta 2011 TOP 10*
21:30 Uudiste kokkuvõte 2011
22:55 Maailm samme täis
23:50 Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvese uusaastatervitus
00:00 Head uut aastat! Jassi Zahharov ja Tartu Poistekoor
01:20 Jõulud Kultuuritehases
02:20 Öö ei lase magada. Kosmikud
03:40 KAVA
03:45 TÄNA*
04:15 Uudiste kokkuvõte 2011*

PÜHAPÄEV, 01.01

08:55 KAVA
09:00 Perefilm. Õnnetu lõpuni
10:15 2. Lumivalgeke
10:45 Kultuurimeeter*
11:15 Linna aed
11:15 Aleksei Turovski lood
11:45 Aarete saar
13:15 Tajo Kadajas ja ansambel Meie
14:45 Esimene armastus
16:15 Pühadekaja. Mari Pokinen ja Riho Sibul
17:35 TeTeVeke: 3 röövlit
18:50 Birgit Õigemele ja Ott Leplandi jõulukontsert
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
20:50 Mina, europlane*
21:05 Ansambel Picante ja Ivi Rausi
22:30 Kaks armukest
00:20 KAVA
00:25 TÄNA*
00:40 Esimene armastus*
02:10 Kaks armukest*

Facebooki naljamehed tervitavad!

AASTA SAEMEEES: Tuttava näoga saemeees adventi alguses Tallinna Raekoja platsil. Linna jõulukuuse tervis halvenes järsult. Kuid kõva saagimine pealinn ja riigi vahel näib 2012ndal kestvat!

Nädala juubilar MARLENE DIETRICH 110

Tänavuse pühadenädala juubilar sündis 27. detsembril 1901 Berliinis pere noorima tütrena. Ta isa suri, kui tulevane kuulus oli kõigest kümnene. Ema abiellus uuesti mehe parima sõbra Eduard von Loschiga. Paraku ka kasuisa suri 1916. aastal maailmasõjas saadud vigastustesse. Vaid üheteistkümmeselt pani Marie Magdalene kokku oma lavanime Marlene, ning tulevikutäht oligi sündinud. Juba noorena paelusid teda kaunid kunstid – terve kooliaja mängis viiulit ning 17-aastaselt alustas muusikaõpinguid Weimaris ja Berliinis. Noorpõlve unistus viiuldajaks saada paraku kustutus randmevigastuse tõttu. Kaks aastat hiljem läks ta õppima Max Reinhardti lavakunstkooli ja õpingute kõrval mängis pisirolle Berliini teatrites. 1922. aastal oli tal esimene väike osatäitmine filmis “Nii need mehed on”. Üsna varsti pärast debüüti kohtas Marlene oma tulevast abikaasat – produtsent Rudolf Sieberit, kes valis ta väikesesse rolli filmis „Armastuse tragöödia”. Näitlejakarjääri alguses tegi Marlene kaasa mitmes filmis ja teatrilavastustes, eelkõige küll kõrvalosades, nii Berliinis kui ka Viinis.

1929. aastal toimus näitlejanna karjääris tohutu läbimurre – ta kehastas kabareetäht Lola-Lola't filmis „Sinine ingel”. Filmi režissöör Josef von Sternberg pidas Marlene Dietrichi „oma leiuks” ning koos läksid nad Hollywoodi vallutama. Ülemaailmne tunnus saabus nende kahe koostöö tulemusena kuues järjekorras filmis. Edu filminäitlejana saatis Marlene Dietrichi kuni 1960. aastateni. Siis ta loobus filmitööst ning käis ringreisidel, esinedes šanssoonidega, ja kontserte toimus kogu maailmas. Pärast viimast filmi „Kaunis gigolo, vaene gigolo” (1978) elas Marlene tagasi-tõmbunult Pariisis, olles sõltuvuses ühtaegu alkoholist ja valuvaigistitest. Marlene Dietrichil olid tugevad poliitilised veendumused. Ta kritiseeris avalikult Saksamaal võimule pääsenud natsionaalsotsialismi ja lahkus kodumaalt ning tema filmid Kolmandas Riigis keelustati. Ehkki mõnigi kõrgnats üritas teda Saksamaale korduvalt tagasi meelitada, jäi Marlene Dietrich Ameerikasse ning 1937. aastal sai USA kodanikuks. Väga aktiivne oli tema tegevus Teise maailmasõja ajal, mil üle riigi esines

kuulsakssaanud filmilauludega ja innustas ameeriklasi ostma sõjalaenukirju, et toetada liitlasvägede võitlust. Maailmakuulsat „Lili Marleeni” esitas ta 1943. aastal Ameerika sõduritele inglise keeles ning see 1915. a sündinud laul kõlas Teise maail-

masõja lõpul mõlemal pool rindejoont. 1945. aastal esines Marlene Dietrich rindel võitlevatele vägedele mitmel pool ka Euroopas. Ühtlasi naasis ta Saksamaale, mis oli ilmselgelt ohtlik ettevõtmine. Hiljem kommenteeris ta ise, et tegi

seada „aus Anstand” – sündsustundest lähtuvalt. 1947. aastal hindas USA kuulsat näitlejanna sõjaaegset tegevust Vabaduse medaliga. Saksamaal aga tekitas ta kaua vastuolulisi tundeid, ent 1997. aastal nimetati Marlene Dietrichi auks üks Berliini tänavaid tema sünnikodu lähikonnas. Eesti filmivaataja jaoks kujunes kunagi siin ülimalt menuka näitlejanna hiilgavaks „come-back”iks esinemine Stanley Krameri filmis „Nürnbergi protsess” (1961) ja Billy Wilderi filmis „Süüdistuse tunnustaja” (1957). Marlene Dietrich abiellus vaid ühe korra – Rudolf Sieberiga. Abiellu sündis 1924. aastal tütar Maria Elisabeth Sieber, kellest saisisamuti näitleja, artistinimega Maria Riva. Suurem osa Dietrichi avalikust elust oli hoolikalt kavandatud vaatemäng ning tema isiklikku lähedust kogesid väga vähesed. Vaieldamatult oli Marlene Dietrich oma ajastu iluetalon ja moekoon, kes inspireeris nii moe loojaid kui ka kandjaid üle maailma. Ise ütles ta enda kohta: „Ma riietun enda jaoks. Mitte imago, mitte avalikkuse, mitte moe, mitte meeste jaoks.”

Pärast Marlene Dietrichi surma avaldas ta tütar biograafia, mis jutustab ema väljapoole näidatud ideaalelu varjatumast ja tumedamast poolest. Ehkki sarmikas, andekas, särav ja väliselt kõigi poolt armastatud, oli kogu kuvandi hinnaks lähedaste ohvrimeelsus, andetus ja kannatlikkus. Väga avameelne raamat avaldab päevikussekanadeid ja lähedaste mälestusi, mis ei pidanud kunagi trükivalgust nägema. Maria Riva suhe oma emaga oli kauge, külm ja keeruline. Näiteks meenutab tütar lugu, kuidas ta teismeealisena langes ema tekitatud erilise julguse ja ükskõiksuse ohvriks, kui ema palgatud lesbiline guvernant teda vägistis. On väheusutav, et lesbiliste kalduvustega Dietrich seda ohtu ei näinud. „Looduse ja ühiskonna poolt tunnustatud „armastava” vanema ükskõiksuse põhjustatud häving on eriti talumatu põrgu,” tõdeb Maria olnule tagasi vaadates. Marlene Dietrich suri 6. mail 1992 Pariisis.

Ulrika Karu

Mart Ummelase meediakommentaari

10 aastat tagasi

6

Vt ka eelmised Eesti Raadio eetris kõlanud meenutuskommentaariid, mis on avaldatud 21. septembri, 26. oktoobri, 2. ja 30. novembri ning 7. detsembri Kesknädalas.

17. detsember 2001

Astaloõpu lähenedes kisub kommentaatori mõte vägisi igavikulisematele teemadele, eriti veel täna, kui elame Eesti ringhäälingu 75. aastapäeva künnisel. Äsja möödus ju 100 aastat raadioside leiutamist Marconi poolt, järelikult vaid 25 aastat kulus selleks, et ka väike Eesti võttis selle 20. sajandi leiutise kõige laiemalt kasutusele oma rahva informeerimiseks ja avaliku arvamuse kujundamiseks. Jutud sellest, nagu oleks arvu- tid ja internet täna midagi eriti revolutsioonilist, kahvatuvad selle kõrval, kui kiiresti raadio ja ringhääling kogu maailmas levisid ja kui oluliseks sai nende roll. Mina küll ei näe, et 30-aastane internet oleks oma noorusajaga saavutanud raadiost oluliselt enam.

Pigem on tegu inimloomuse eripäraga: kõik uus tundub palju murrangulisem ja tähtsam, kui vana ja harjumuslik. Sama käib aga ka arvamusaailma kohta.

Ene kui minna Eesti ringhäälingu tänase seisuhindamise juurde, ei saa ma ajakirjanikuna jätta käsitlemata üht kahetsusväärset trükist, mis nimetab

ennastki ajaleheks, kuid mille võrdlemine sopalehega ei oleks ilmne ülepakumine. Nime KesKus ja Aktivist all tuntud üllitis on oma aastavahetuse numbris jõudnud selle äärmise piirini, kus mina vaba ajakirjanduse veendumus pooldajana kasutaksin järele-mõtlematult elementaarse tsensuuri reegleid. Need vaimsed ekskremendid, mida Sven Kivisildnik selles lehes pealkirja all “Tuttav nägu – mässuline rauk” lugejate ette paiskab, ei vääri kohe kindlasti paljundamist kümnetes tuhandetes eksemplarides. Kõik kaubamajad, hotellid ja poed, mis selle kirjutisega lehte täna pakuvad, võtavad ju vaikides omaks sellesama hinnangu, mille ilmselt ebaadekvaatses seisundis olnud autor on pärast pensionäride meeleavaldusi sinna kokku kirjutanud.

Toon teieni vaid ühe ja mitte kõige räigemal lõigu: “Muidugi räägitakse pensionidest, et pensionid on solvalt väikesed. Kui aga võrrelda tööpanusega almanüü või kolhoosi punanurga liinis, siis selgub, et pensioni poleks vaja üldse maksta. Mis pensioni peaks Eesti Vabariigilt saama kolhoosi partorg, revolutsiooni ajaloo õpetaja või sõjatehase ametiühingu tegelane? Terve mõistus ütleb, et narist ümber-

kasvatuslikus töölaagris peaks enam kui piisama.”

Kirjutaja nilbe ülbus ei piirdu kaugeltki sellega – ühel hetkel kutsutakse üles elatanud inimesi füüsiliselt hävitama. See, misuguste sõnadega iseloomustatakse aga katoliku kirikut, on ilmselt suurim usutunnistuse solvamine, mis Eesti trükisõnna on üldse ilmunud. Pärast selle paskvilli lugemist tahaks silmi rähmast loputada. Jääb vaid küsida: kas Eestis põhiseadus ja inimõiguste elementaarne kaitse veel kehtib või mitte?

See on meie niinimetatud ajakirjanduse üks äärmusi, mida ajalehe päismiku sõnul ometi levitatakse 23 Läänemere-äärses linnas. Huvitav, missuguseks kujuneb Eesti märk näiteks Saksa hansalinnas Lüübekis, kui sealsed elatanud sakslased saavad teada, et kümnetes tuhandetes levitatakse teise hansalinnas, Euroopasse pürgiva Tallinna kommertslik ajaleht kutsus pensionäre lihtsalt seina äärde seadma. Ehk Kivisildniku sõnadega: “Seni kuni raugad pole ise oma ridu puhastanud, tuleb kõiki võtta kui kurjategijaid, kuriteo kaasosalisi või varjajaid.” Kas ühendust Aktivist, kes niisuguseid jälkusi verevorstireklaamide vahele põimib, võiks näiteks nimetada vaimseks terroriorganisatsiooniks? Muidugi on KesKus äärmus, kuid kindlasti mitte nii ärritav kümnete tuhandete raadiokuu-

Ummelas

lajate jaoks, kes on harjunud hommikuti mingil arusaamatul põhjusel kuulama lobisevaid raadiojaamu, kust eelnevaga võrdsel intellektuaalsel tasemel teksti paisatakse eetrisse koos lubadustega anda miljon krooni. Mida muidugi iialgi maksta ei hakata. Pole sellist rahagi olemas. Pärast seda kõneleme veel tarbijakaitsest...

Viimased kümme aastat homme kolmveerand sajandi vanuseks saavas Eesti raadio-ringhäälingus pole kahtlemata olnud selle meediakanali parim aeg. Pigem tuleks Eesti raadioetri hiilgeaega otsida kuuekümnendaist-seitsmekümnendaist ja ka kaheksakümnendate lõpuaastaist, kui ringhäälingul oli reaalne, kaalukas ja sisuline roll Eesti rahva edasikestmise ja rahvusliku identiteedi tagajana. Viimased kümme aastat on olnud selleks liialt heitlikud, vastuolulised ja üsna väheviljakad.

Jätkev ebakindlus rahvaraadio tuleviku pärast on tasapisi õnestanud ka tema professionaalset alust. Illusioonid eraringhäälingu imelisest õit-sengust pole teostunud, isegi vastupidi, täna on kommerts- jaamad roll nii reklaamiturul kui ka avaliku arvamuse kujundajana tegelikult juba väiksem kui 5–6 aastat tagasi. Eesti on muudetud suurte eksperimentide tallermaaks, mis on paraku tõestanud, et raadiotelemisele ei ole piisikeses keelekeskkonnas rikkaks ei saa, küll võib aga toimiva rahvusliku meediakanali viia mõtetu konkurentsi hange-vaakumise äärel.

Tänased Eesti Raadio programmid on küll elujõulised, kuid vaadake toele näkku, mis tingimustes nad tegelikult töötavad. Raadiokanalite finantseerimine on enam kui 10 korda väiksem kui naaberriigi Soome vastavil kanalil. Meil töötab ühe programmi toimetuses sama vähe inimesi kui Soomes keskmises maakonnaraadios, mis teenindab maksimaalselt 200 tuhandet inimest. Järelikult veel umbes 5–6-kordne ressursside ja võimaluste erinevus. Eesti Raadio jääb oma põhi-eeldustel täna Yleisradio'st maha niisilgi ligi 50-kordselt. Ometi ei kajastu see samavõrd programmi kvaliteedis, võiks isegi öelda, et soomlastel pole näiteks midagi kõrvale panna meie Klassikaraadiotele. Pangem ka tähele, et ainus Eesti ühiskonnas tõsiselt venekeelse elanikkonna sisulise

integreerimisega tegelev kanal on Raadio 4. Ja ka Raadio 2 suudab endiselt edukalt konkureerida välisraha jätkuva sisepumpamise arvel elavate kommertsjaamadega. Vikerraadio mõju Eesti avalikkusele on aga isegi märgatavalt suurem kui sösarkanalil Radio Suomi, mis püüab oma programmis ühitada üleriikliku ja lokaalraadio funktsioone. Võiks küsida, mille arvel on see kõik võimalikuks osutunud. Ilmselt põhiline ressurss, mis on Eesti Raadiol ning puudub uutel jaamadest, see on traditsioon, toetumine 75-aastase rahvusringhäälingu kogemustele. Enese töö ja taotluste pidev võrdlus eelmiste põlvkondadega sunnib eneskriitikale, väldib mütsiga lööma minemist ja naeruväärset ajaga kaasajooksmist. Eesti Raadio on endiselt kaubamärk, mille valivad vaid kvaliteeditundlikud, intelligentid ja endast lugupidavad raadiokuulajad. Samas on see kohustus igale Eesti Raadio firmamärgi allesinevale inimesele: mõtle enne kümme korda, kui oma suu lahti teed, mõtle neile 75 aastale ning tuhandetele raadionaistele ja -meestele, kes on enne sind end rahva südamesse rääkinud. Kas sul on ikka midagi olulist neile lisada? Ja kui oled siiski veendunud, et on, siis ütle oma sõnum välja selgelt, julgelt ja ausalt!